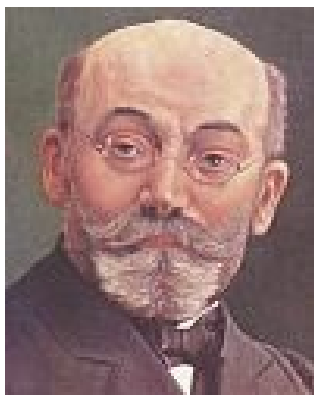

ÎNVAȚĂ SINGUR ESPERANTO

Cine a inventat Esperanto?

Ludovic Lazarus ZAMENHOF (*Eliezer Levi Samenhof*) s-a născut la 15 decembrie 1859 în Białystok, Podlachia, din fostul Imperiu Rus, în prezent parte din Polonia și a murit la 14 aprilie 1917, la vârsta de 57 ani. De etnie evreu, a rămas în istorie drept inventatorul limbii **Esperanto** menită comunicării internaționale. Pe 15 decembrie 2009 s-au împlinit 150 ani de la nașterea acestuia.

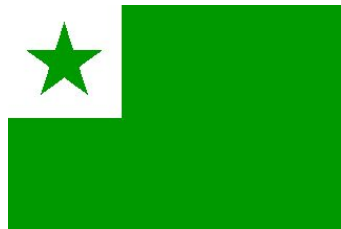
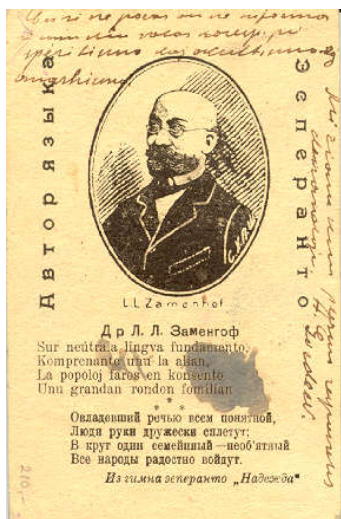

A considerat rusa limba tatălui, drept limbă maternă, (sau poate limba belarusă, care nu era considerată o limbă distinctă de limba rusă la vremea aceea, lucru care a avut o influență majoră în fonologia Esperanto) dar a vorbit și limba mamei, idiș, apoi polona, care ulterior a devenit limba maternă a copiilor săi. Tatăl său a fost profesor de limba germană, limbă pe care Zamenhof a vorbit-o fluent, însă nu atât de cursiv precum idiș. Mai târziu, a învățat franceză, latină, greacă, ebraică și engleză și s-a arătat interesat de italiană, spaniolă și lituaniană.

Ce este Esperanto?

Numele este de origine latină și înseamnă "cel ce speră". Este o limbă artificială, impusă internațional în mod restrâns. S-a dovedit în timp a fi o limbă vie, adevărată, capabilă să exprime toate nuanțele gândirii umane. Totuși, nu reprezintă limba unei țări sau a unei națiuni, pentru că este o limbă neutră, internațională. În prezent se estimează că sunt două milioane de vorbitori din care câteva zeci de mii nativi. Încă de la apariția ei în 1887, mulți au considerat că este o utopie și că se va stinge. Totuși, în ciuda condițiilor vitrege, fără publicații periodice accesibile, fără radio, fără internet etc.) și în ciuda faptului că s-a interzis folosirea acesteia în regimurile comuniste, Esperanto a rezistat și s-a extins. În anii 50 a fost interzisă de naziști și de conservatorii francezi. Promotorii ideii de "limbaje artificiale" susțin totuși că Esperanto se învață mult mai ușor decât engleza vorbită internațional. Esperanto se poate învăța și vorbi cu 20-30% energie cheltuită comparativ cu limba engleză, având un vocabular mult simplificat și construcții gramaticale facile care fac posibilă învățarea și practicarea ei suficientă după 20-30 ore de curs. Mai mult, nu este nevoie de cunoașterea anterioară a vreunei limbi europene.

Zamenhof a conceput această limbă aŭiliară având la bază o gramatică simplificată și elemente de vocabular împrumutate din cele mai vorbite limbi europene – în principal limbi romanice – dar și elemente anglo-saxone și slave.

De reținut faptul că Esperanto este:

- o limbă **internațională**, nimerită pentru comunicarea între oameni de diverse națiuni, care nu au o limbă maternă comună
- **neutră**, pentru că nu aparține nici unei țări sau popor
- **relativ ușoară**, pentru că are o structură și o construcție simplă
- **vie**, pentru că evoluează și trăiește la fel ca toate celelalte limbi și prin ea se pot exprima cele mai diverse gânduri și sentimente
- **egală**, pentru că vorbitorul se simte egal din punct de vedere lingvistic față de partenerul de conversație.

"Idea centrală a limbii Esperanto este: prin fundamentul unei limbi neutre să depășească toate barierele între oameni și să-i unească, astfel încât fiecare să vadă în aproapele său un frate" (Zamenhof, 1912).

Să trecem la treabă!

Lecția 1 – Leciono 1

Alfabetul conține **28 litere** (vocale și consoane).
Literele **q w x y** nu există în alfabetul Esperanto.
Diacritice: **ĉ ĝ ĥ ĵ ŝ ŭ**

Prezentarea alfabetului: **ALFABETO**

A	ami = a iubi	H	horo = oră	O	oro = oră
B	bela = frumoasă	Ĥ	ĥoro = cor	P	paco = pace
C	celo = cer	I	infano = copil	R	rapida = rapid
Ĉ	ĉokolado = ciocolată	J	juna = tânăr/ă	S	salti = a sări
D	doni = a da	Ĵ	ĵurnalo = revistă, ziar	Ŝ	ŝipo = corabie
E	egala = egal	K	kafo = cafea	T	tago = ziuă
F	facila = ușor	L	lando = pământ	U	urbo = oraș
G	granda = mare	M	maro = mare	Ŭ	aŭto = automobil
Ĝ	ĝui = a se veseli	N	nakto = noapte	V	vivo = viață
				Z	zebro = zebră

Cum se pronunță anumite litere: **PRONONCO**

A	ami = ami	H	horo = horo	O	oro = oro
B	bela = bela	Ĥ	ĥoro = horo (din gât)	P	paco = paĉo
C	celo = ĉero	I	infano = infano	R	rapida = rapida
Ĉ	ĉokolado = ciokolado	J	juna = iăuna	S	salti = salti
D	doni = doni	Ĵ	ĵurnalo = ĵurnalo	Ŝ	ŝipo = ŝipo
E	egala = egala	K	kafo = cafo	T	tago = tago
F	facila = facila	L	lando = lando	U	urbo = urbo
G	granda = granda	M	maro = maro	Ŭ	aŭto = auato
Ĝ	ĝui = giui	N	nakto = nacto	V	vivo = vivo
				Z	zebro = zebro

Așadar:

c	se pronunță ț	ca	țap, ține, țoi, țiglă
ĉ	se pronunță ci	ca	cireșe, citrice, cicoare
g	se pronunță g	ca	grijă, gară
ĝ	se pronunță gi	ca	gibon, gigi
h	se pronunță h	ca	hieroglif, hienă, haimana
ĥ	se pronunță h din gât	nu există corespondent în limba română	
j	se pronunță iî	nu există corespondent în limba română	
ĵ	se pronunță j	ca	jivină, jigodie, jignire
s	se pronunță s	ca	saună, sanie, sabie
ŝ	se pronunță ș	ca	șobolan, școală, știre
u	se pronunță u	ca	urban, uluitor
ŭ	se pronunță ua	ca	a lua

Cum se citesc toate literele separat: se adaugă **O** (cu excepția vocalelor **a, e, i, o, u**):

a, bo, co (ço), **ĉo** (cio), do, **e**, fo, go, **ĝo** (gio), ho, **ĥo** (din gât), **i**, jo (io), **ĵo** (jo), ko (co), lo, mo, no, **o**, po, ro, so, **ŝo** (ŝo), to, **u**, ŭo (uao), vo, zo

Exemplu: k.t.p. se va citi pe litere ko to po
birdo se va citi pe litere bo i ro do o

Diftongii: **DIFTONGOJ**

aj	se pronunță	ai
ej	se pronunță	ei
oj	se pronunță	oi
uj	se pronunță	ui
eŭ	se pronunță	eiu
aŭ	se pronunță	aua

Combi-nații de consoane: Nu există consoane mute.

kn, kv, gv, sv se pronunță separat (exemplu: knabo, kvin, gvidi, sviso).

kz se pronunță separat (exemplu: ekzisti, ekzameno).

sc se pronunță separat (exemplu: scias, misscias).

ng se pronunță separat (exemplu: lingvo)

consoanele duble se pronunță separat (interrilato, ellasi)

Despărțirea în silabe:

1. se face în funcție de vocale și de diftongi – (pa-no, be-la, a-e-ro)
2. consoane urmate de **l** și **r** (lichide) – (ta-blo, a-kra, a-gra-bla)
3. două consoane una lângă alta – (pek-ti, sank-ta, deks-tia)
4. prefixele sunt silabe separate – (dis-meti, mal-akra)

Accentul

În Esperanto accentul se pune întotdeauna pe penultima silabă (aici scris în majuscule).

Exemplu: TA-blo, a-**GRA**-bla, sus-**PEK**-ti, A-mi, **NAK**-to, **ŜI**-po.

ATENȚIE !

Diferite stiluri de a scrie diacriticele în Esperanto (primele trei coloane); în Esperanto se poate scrie și fără diacritice prin înlocuirea semnelor grafice cu literele **h** sau **x** (ultimele două coloane):

ĉ	c·	c^	ch	ĉ
ĝ	g·	g^	gh	ĝ
ĥ	h·	h^	hh	ĥ
ĵ	j·	j^	jh	ĵ
ŝ	s·	s^	sh	ŝ
ŭ	u·	u^	uh	ŭ

Lecția 2 – Leciono 2

Substantivul **-O**

Toate substantivele se termină în **-O**
Substantive sunt nume de lucruri și obiecte.

knabo	băiat	ĉevalo	cal	amiko	prieten
birdo	pasăre	tablo	masă	pomo	măr
hundo	câine	kato	pisică	libro	carte
strato	stradă	urbo	oraș	viro	bărbat
sklavo	sclav	geometrio	geometrie	atmosfero	atmosferă
floro	floare	luno	lună	suno	soare
viol	violet	papero	hârtie	pordo	ușă
buŝo	gură	nazo	nas	orelo	ureche
okulo	ochi	anteno	antena	kapo	cap
mentono	maxilar	konstruaĵo	clădire	fenestro	fereastră
hom	om	komputilo	computer	muso	șoarece

Pluralul substantivelor **-J**

Toate substantivele primesc la plural terminația **-J** (se pronunță OI)

birdoj	păsări	tabloj	mese	pomoj	mere
hundoj	câini	katoj	pisici	libroj	cărți
stratoj	străzi	urboj	orașe	viroj	bărbați
sklavoj	sclavi	geometrioj	geometrii	atmosferoj	atmosfere
floroj	flori	lunoj	luni	sunoj	sori
violoj	violete	paperoj	hârtii	pordoj	uși
okuloj	ochi	antenoj	antene	kapoj	capete
mentonoj	maxilare	konstruaĵoj	clădiri	fenestroj	ferestre
homoj	oameni	komoutiloj	computere	musoj	șoareci

Articolul **LA**

În Esperanto nu există decât articolul hotărât **LA** ("the" din engleză). Nu există articolul nehotărât *un, una, o* ("a" din engleză).

knabo	băiat	la knabo	băiatul
birdo	pasăre	la birdo	pasărea
ĉevalo	cal	la ĉevalo	calul
amiko	prieten	la amiko	prietenul
hundo	câine	la hundo	câinele
kato	pisică	la kato	pisica
pomo	măr	la pomo	mărul
strato	stradă	la strato	strada

Adjectivul **-A**

În Esperanto toate adjectivetele se termină la sfârșit în **-A**. Adjectivul este cel care exprimă o calitate sau o caracteristică.

alta	înalt/ă	bela	frumos/frumoasă	facila	ușor/ușoară
granda	mare	longa	lung/ă	nova	nou/ă
sana	sănătos/sănătoasă	pura	curat/ă	seka	uscat/ă
varma	cald/ă	flava	galben/ă	forta	puternic/ă
bona	bun/ă	agraba	agreabil/ă	sola	singur/ă
antikva	antic/ă	aŭtomata	automat/ă	hela	luminos/luminoasă
kviet	tăcut/ă	kapaba	capabil/ă	korpa	corporal/ă
konstanta	constant/ă	profunda	profund/ă	efektiva	efectiv/ă
favora	favorabil/ă	libera	liber/ă	furioza	furios/furioasă
grava	grav/ă	griza	gri	oportuna	oportun/ă
sankta	sfânt/ă	identa	identic/ă	grava	serios/serioasă
justa	just/ă	latina	latin/ă	simila	similar/ă
fluida	lichid/ă	modera	moderat/ă	naiva	naiv/ă
nuda	dezbrăcat/ă	freŝa	proaspăt/ă	profunda	profund/ă
simpla	simplu/ă	stranga	ciudat/ă	supera	superior/superioară
vasta	vast/ă	vertikala	vertical/ă	tuta	tot/toată

Adjectivul atributiv

la granda ĉevalo	= calul mare
granda ĉevalo	= un cal mare
la bela birdo	= pasărea frumoasă
bela birdo	= o pasăre frumoasă
la malbela birdo	= pasărea urâtă
malbela birdo	= o pasăre urâtă
la floro flava	= floarea galbenă
floro flava	= o floare galbenă
la forta knabo	= băiatul puternic
forta knabo	= un băiat puternic

Adjectivul cu înțeles opus **MAL-**

Dacă se pune prefixul **MAL-** în fața unui adjectiv, obținem antonimul acestuia.

malalta	scund/ă	malbela	urât/ă	malfacila	greu/grea
malgranda	mic/ă	mallonga	scurt/ă	malnova	vechi/veche
malsana	bolnav/ă	malpura	murdar/ă	malseka	umed/ă
malvarma	frig	malkapaba	incapabil/ă	malforta	slab/ă
malbona	prost/proastă	malagraba	dezagreabil/ă	malkvieto	vorbăreț/vorbăreață
malkonstanta	inconstant/ă	maloportuna	inoportun/ă	malefektiva	inefektiv/ă
malfavora	nefavorabil/ă	malsankta	ateu/atee	malgrava	neserios/ă
malidenta	diferit/ă	malfurioza	liniștit/ă	maljusta	injust/ă
malfluida	non-lichid/ă	malsimila	variat/ă	malnuda	îmbrăcat/ă
malsimpla	complex/ă	malsupera	inferior/ă	malfreŝa	expirat/ă
malvertikala	nevertical/ă	malmodera	nemoderat/ă	malhela	întunecat/ă

Substantivul în chip de obiect asupra căruia se răsfârânge acțiunea **-N**

În Esperanto arătăm obiectul asupra căruia se răsfârânge acțiunea prin adăugarea lui **-N**, putând astfel schimba locul cuvintelor fără a schimba înțelesul propoziției.

La hundo amas la katon.
La katon amas la hundo.
La kato amas la hundon.

Câinele iubește pisica.
Câinele iubește pisica.
Pisica iubește câinele.

Adverbul **-E**

Prin adăugarea terminației **-E** se obține adverbul. Adverbele reprezintă cuvintele care descriu verbele.

aktive	în mod activ	bone	cu bunătate	facile	cu ușurință
malaktive	în mod inactiv	fiere	cu mândrie	glate	fără piedici
rapide	rapid	serioze	serios	silente	în tăcere
vere	cu adevărat	zorge	cu tandrețe	malfacile	cu dificultate
malbone	cu răutate	supere	cu superioritate	malsupere	cu inferioritate

Pronumele personal

mi	eu (I din engleză)	ni	noi (We din engleză)
vi	tu (You din engleză singular)	vi	voi (You din engleză plural)
li	el (He din engleză)	ili	ei (They din engleză)
ŝi	ea (She din engleză)		
ĝi	el/ea pentru lucruri (It din engleză)		

Pronumele personal nehotărât

oni Cineva, ei, oamenii (pronume personal nehotărât însemnând "oamenii, unii oameni, cineva necunoscut" folosit când nu doriți sau nu puteți spune exact cine anume.

Pronumele personal reflexiv

si (eu însămi, tu însuși, el însuși, ea însăși, noi înșine, voi înșivă, ei însuși). Persoana a treia pronume reflexiv (singular și plural). Se referă la SUBIECTUL din propoziție. **Si** nu poate fi subiect sau parte de subiect.

Pronumele posesiv – pronumele și adjectivele posesive se formează prin adăugarea unui **a** final la pronumele personal.

mia	al meu/a mea (my, mine din engleză)	nia	al nostru, a noastră (our, ours din engleză)
via	al tău/a ta (your, yours din engleză)	via	al vostru, a voastră
lia	al lui, al său (his din engleză)	ilia	
ŝia	al ei, a sa (her din engleză)		
ĝia	el/ea pentru lucruri (its din engleză)		

Adjectivele posesive primesc și ele **-j** final când modifică un substantiv la plural.

mia amiko = prietenul meu, prietena mea

miaj amikoj = prietenii mei, prietenele mele

nia floro = floarea noastră

niaj floroj = florile noastre

Verbul

Infinitiv

La forma de *infinitiv* toate verbele primesc terminația **-I**.

esti	a fi	havi	a avea
domi	a da	fari	a face
lerni	a învăța	ludi	a (se) juca
paroli	a vorbi	povi	a putea
povi	a putea	ridi	a citi
scii	a ști/a cunoaște	vidi	a vedea

Prezent **-AS**

La forma de *prezent* toate verbele primesc terminația **-AS**.

mi estas	eu sunt	mi havas	eu am
mi domas	eu dau	mi faras	eu fac
mi lernas	eu învăț	mi ludas	eu (mă) joc
mi parolas	eu vorbesc	mi povas	eu pot
mi povas	eu pot	mi ridas	eu citesc
mi scias	eu știu/eu cunosc	mi vidas	eu văd

Trecut **-IS**

La forma de *trecut* toate verbele primesc terminația **-IS**.

mi estis	eu am fost	mi havis	eu am avut
mi domis	eu am dat	mi faris	eu am făcut
mi lernis	eu am învățat	mi ludis	eu m-am jucat
mi parolis	eu am vorbit	mi povis	eu am putut
mi povis	eu am putut	mi ridis	eu am citit
mi sciis	eu am știut/am cunoscut	mi vidis	eu am văzut

Viitor **-OS**

La forma de *viitor* toate verbele primesc terminația **-OS**.

mi estos	eu voi fi	mi havos	eu voi avea
	eu o să fiu		eu o să am
mi domos	eu voi da	mi faros	eu voi face
	eu o să dau		eu o să fac
mi lernos	eu voi învăța	mi ludos	eu mă voi juca
	eu o să învăț		eu o să mă joc

mi parolos	eu voi vorbi eu o să vorbesc	mi povos	eu voi putea eu o să pot
mi povos	eu voi putea eu o să pot	mi ridos	eu voi citi eu o să citesc
mi scios	eu voi ști/cunoaște eu o să știu/cunosc	mi vidos	eu voi vedea eu o să văd

Terminații gramaticale

Terminația	Ce semnifică	Exemplu	Traducere
-o	Substantiv	Amo	amor
-a	Adjectiv	Ama	îndrăgostit, îndrăgostită
-e	Adverb	Ame	cu dragoste
-i	Verb la Infinitiv	Ami	a iubi
-as	Verb la Prezent	Mi amas	eu iubesc
-is	Verb la Trecut	Vi amis	tu ai iubit
-os	Verb la Viitor	Li amos	el va iubi, el o să iubească
-us	Verb la Condițional	Ni amus	noi să iubim
-u	Verb la Imperativ	Vi amu	voi iubiți!

Negația **NE** FĂRĂ **SEN**

Mi **ne povas vivi sen vi!** Nu pot trăi fără tine.

UNDE? **KIE** CÂT/CE? **KIOMA**

Kie estas la necesejo? Unde este baia?

Kioma horo estas? Cât este ceasul?

ȘI **KAJ** CÂTEVA **KELKAJ**

Lecția 3 – Leciono 3

DE REȚINUT

- Nu există **ARTICOL** nehotărât; există numai articolul definit **LA** care este folosit pentru toate sexele, cazurile și numerele. Folosirea acestui articol este la fel ca în celelalte limbi străine.
- Toate **SUBSTANTIVELE** primesc terminația **-O**.
- Pentru a forma **PLURALUL SUBSTANTIVELOR** se pune la finalul fiecărui substantiv la singular terminația **-J**.
- Există numai **DOUĂ CAZURI: NOMINATIV și ACUZATIV**. Al doilea caz se obține prin adăugarea la nominativ a terminației **-N**. Celelalte cazuri sunt exprimate cu ajutorul **PREPOZIȚIILOR**:
  - GENITIV = DE**
  - DATIV = AL**
  - ABLATIV = PER**
- Toate **ADJECTIVELE** primesc terminația **-A**. Ca să se obțină un adjectiv la **COMPARATIV** se folosește cuvântul **PLI**. Ca să se obțină un adjectiv la **SUPERLATIV** se folosește cuvântul **PLEJ**. Cu **COMPARATIVUL** se folosește conjuncția **OL**.

6. **NUMERALELE** de bază sunt: **un, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek, cent, mil.** Zecile și sutele se formează prin simpla joncțiune a numeralelor. Pentru **NUMERALELE ORDINARE** se adaugă terminația adjectivului:
  - a. pentru **multiplu** se adaugă sufixul **obl**
  - b. pentru **fracție** se adaugă sufixul **on**
  - c. pentru **colective** se adaugă sufixul **op**
  - d. pentru **distributive** se adaugă cuvântul **po**
7. **PRONUMELE PERSONAL:** **mi, vi, li, ŝi, ĝi, ni, vi, ili, si, oni.**
8. **PRONUMELE POSESIV:** se adaugă terminația adjectivală **a** la pronumele personal: **mia, via, lia, ŝia, ĝia, nia, via, ilia, sia, onia.**
9. **VERBUL** nu se schimbă în funcție de persoană sau număr:
  - a. **PREZENT** primesc terminația **-as**
  - b. **TRECUT** primesc terminația **-is**
  - c. **VIITOR** primesc terminația **-os**
  - d. **CONDIȚIONAL** primesc terminația **-us**
  - e. **IMPERATIV** primesc terminația **-u**
  - f. **INFINITIV** primesc terminația **-i**
  - g. **PARTICIPIUL** (cu sens adjectival sau adverbial) primesc la:
    - i. **PREZENT ACTIV** = terminația **-ant-**
    - ii. **TRECUT ACTIV** = terminația **-int-**
    - iii. **VIITOR ACTIV** = terminația **-ont-**
    - iv. **PREZENT PASIV** = terminația **-at-**
    - v. **TRECUT PASIV** = terminația **-it-**
    - vi. **VIITOR PASIV** = terminația **-ot-**
  - h. Toate formele de pasiv se formează cu ajutorul formei corespondente a verbului **esti** și participiul pasiv al verbului de conjugat; prepoziția cu pasivul este **de**.
10. Toate **ADVERBELE** primesc terminația **-E**. Gradele de comparație sunt aceleași ca și la adjective.
11. Toate **PREPOZIȚIILE** necesită nominativ.
12. Toate **CUVINTELE** se citesc exact cum se scriu.
13. **ACCENTUL** se pune întotdeauna pe **penultima silabă**.
14. **CUVINTELE COMPUSE** se formează prin simpla joncțiune a cuvintelor (cuvântul principal stă întotdeauna la sfârșit). Terminațiile gramaticale sunt considerate cuvinte independente.
15. **NEGAȚIA** se folosește cu **ne**. Când un alt cuvânt negativ este prezent în propoziție, cuvântul **ne** nu se mai pune.
16. Pentru ca să se arate **DIRECȚIA** cuvintelor, se ia terminația acuzativului.
17. Fiecare **PREPOZIȚIE** are o însemnătate definită și constantă; însă, dacă se dorește folosirea unei prepoziții iar sensul direcției nu arată care prepoziție să fie folosită, atunci se folosește prepoziția **je** care nu are o însemnătate de sine stătătoare. Se mai poate folosi în loc de prepoziția **je** acuzativul fără prepoziție.
18. Așa numitele **CUVINTE STRĂINE**, adică cele pe care majoritatea limbilor le-au preluat din aceeași sursă, se folosesc în Esperanto fără modificare, folosind grafia din Esperanto.
19. **VOCALA FINALĂ** a substantivelor și articolelor poate fi omisă și înlocuită cu **apostrof**.

Lecția 4 – Leciono 4

SUBSTANTIVE ȘI VERBE – SUBSTANTIVOJ KAJ VERBOJ

În orice limbă, propozițiile sunt despre oameni, locuri și lucruri (substantivele) și acțiunile lor (verbele). În Esperanto, fiecare cuvânt are o terminație gramaticală care indică funcția lui în propoziție.

un subiect	o acțiune	un obiect
viro	legas	librojn

Toate substantivele la singular primesc terminația **-o**.

Toate substantivele la plural primesc terminația **-oj**.

Toate obiectele la singular primesc terminația **-on**.

Toate obiectele la plural primesc terminația **-ojn**.

ARTICOLE ȘI VERBE – ARTICOLOJ KAJ VERBOJ

Articolul hotărât în Esperanto este **la**, indiferent dacă substantivul este la singular sau la plural. Nu există articol nehotărât.

papero   **la papero**
paperoj   **la paperoj**

Timpul verbelor este indicat de terminație gramaticală:

1. prezent   **-as**   **parolas**
2. trecut   **-is**   **parolis**
3. viitor   **-os**   **parolos**

Toate substantivele și toate verbele au aceleași reguli, fără excepție, în orice propoziție.

ADJECTIVE - ADJEKTIVOJ

Adjectivele sunt cuvinte care descriu substantivele: bun, roșu etc. În Esperanto, toate adjectivele primesc terminația **-a**. Este important, când se vorbește, să se facă distincție clară între **-a** terminația adjectivului ca sunet și **-o** terminația substantivului ca sunet. De obicei multă lume are tendința de a "înghiți" ultima vocală. Ca în multe limbi europene, terminația adjectivului trebuie să "concorde" cu terminația substantivului pe care-l determină, în ce privește numărul și cazul. Cu alte cuvinte, **substantivul cu terminația -oj** are un **adjectiv care se termină în -aj**; iar **substantivul cu terminația -on** are un **adjectiv care se termină în -an** și așa mai departe.

CREAREA DE NOI ADJECTIVE – KREJ NOVAJN ADJEKTIVOJN

În Esperanto, Zamenhof a realizat că un număr foarte mare de cuvinte pot fi create dintr-un număr relativ restrâns de cuvinte rădăcină, prin adăugarea de **prefixe** și **sufixe**. Prefixul **mal-** este folosit pentru a se obține antonimul unui adjectiv:

bona # malbona = bun # rău
pura # malpura = pur # impur
amas # malamas = iubire # ură
amiko # malamiko = prieten # dușman
juna # maljuna = tânăr # bătrân
nova # malnova = nou # vechi

PRONUME ETC. (et cetera) – PRONOMOJ, ktp. (kaj tiel plu)

Sunt șapte pronume personale în Esperanto și toate au terminația **-i**. Ca și substantivele, pronumele primesc **-n** când sunt folosite ca obiecte directe.

mi	Mi vendas musojn.	Eu vând șoareci.
vi	Vi vidis la knabon.	Tu ai văzut pe băiat.
li	Li fermis la tirkeston.	El a închis sertarul.
ŝi	La hundo renkontis ŝin.	Câinele s-a întâlnit cu ea.
ĝi	Ĝi kovras la plankon.	Acoperă podeaua.
ni	Ni vendos kraĵonojn.	O să vindem creioane.
ili	La infano amas ilin.	Copilul îi iubește pe ei.

VERBUL A FI - ESTI

mi	Mi estas
vi	Vi estas
li	Li estas
ŝi	Ŝi estas
ĝi	Ĝi estas
ni	Ni estas
ili	Ili estas

... et cetera - ... **kaj tiel plu**

PRONUMELE POSESIV

Se formează din pronumele personal la care se adaugă terminația **-a**.
mia, via, lia, ŝia, ĝia, nia, ilia,

KAJ = conjuncția **și**

NE = se folosește la negație într-o propoziție

Li kaj mi estas amikoj. Iliaj libroj estas malsekaj. (Eu și tu suntem prieteni. Cărțile lor sunt ude.)

Ŝi ne renkontis min. (Ea nu s-a întâlnit cu mine.)

ADVERBE ȘI NUMERE – ADVERBOJ KAJ NUMEROJ

Substantivele și adjectivele se compun din două părți: o *rădăcină* și un *suffix* gramatical. Cuvântul **libro** = carte se compune din rădăcina *libr-* și sufixul gramatical *-o*. Aceste rădăcini pot fi folosite și în alte părți de vorbire. De exemplu, rădăcina *am-* înseamnă "dragoste". Poate fi folosită ca verb (eu iubesc = **mi amas**) sau ca substantiv (**amo**). Principiul devine important în formarea *adverbelor*, acele cuvinte care descriu acțiuni și calități. Finalul gramatical pentru adverbe este **-e**. Atenție, această terminație nu este niciodată mută.

rapid**a**, rapid**e**, pacienco, pacience, pacienca, cert**a**, cert**e**

Substantive -o	Adjective -a	Verbe – infinitiv -i
zi – tago	albastru – blua	a cunoaște – koni
noapte – nokto	verde – verda	a ști – scii
seară - vespero	roșu – ruĝa	a aștepta – atendi
dimineață – mateno	galben – flava	a fi atent – atenti
minut – minuto	alb – blanka	a crede – kredi
oră – horo	negru – nigra	a spera – esperi
săptămână – semajno	gri – griza	a trebui să – devi
lună – monato	maro – bruna	a uita – forgesi
culoare – koloro	purpuriu – purpura	a hotărî - decidi

NUMERALE – NUMEROJ

1	unu	11	dek unu	21	dudek unu	100	cent
2	du	12	dek du	22	dudek du	200	ducent
3	tri	13	dek tri	23	dudek tri	500	kvincent
4	kvar	14	dek kvar	30	tridek	1000	mil
5	kvin	15	dek kvin	40	kvardek	5000	kvin mil
6	ses	16	dek ses	50	kvindek	10000	dek mil
7	sep	17	dek sep	60	sesdek	1000000	miliono
8	ok	18	dek ok	70	sepdek		
9	naŭ	19	dek naŭ	80	okdek	1998	mil naŭcent naŭdek ok
10	dek	20	dudek	90	naŭdek	0	nulo

Numeralele ordinale cum ar fi "primul", "al doilea" etc. sunt forme adjectivale simple ale numeralilor.

primul	unua	al treilea	tria	al patruzecișinouălea	kvardek-naŭa
al doilea	dua	al patrulea	kvara	al o sutălea	mila

Numeralele ordinale pot primi și o terminație adverbială –e "în primul rând, în al doilea rând" etc.

Unue, ni manĝos. În primul rând, vom mânca.

Forma de substantiv a numeralului este folosită pentru a determina grupuri. Două din aceste sensuri identice în Esperanto sunt redată mai jos:

La knaboj estas duo. Băieții formează un duo.

Ion, Maria, kaj loana estas trio. Ion, Maria și Ioana formează un trio.

În final, există trei *sufixe* care se folosesc cu numeralile. Mai multe explicații despre *sufixe* și *prefixe* citiți ulterior.

Li estas double verda. Este în dublu verde.

Ili vojaĝis kvarope. Au călătorit toți patru.

Li duone skribis la paperojn. El a scris jumătate din lucrare.

Lecția 5 – Leciono 5

PREPOZIȚII – PREPOZICIOJ

Prepozițiile creează fraze care descriu, timpul, direcția sau poziția unui obiect sau al unui eveniment. (El a plecat *la* magazin. A plecat *în timpul* spectacolului.) În Esperanto, prepozițiile sunt folosite în același fel, cu toate că înțelesul lor exact este ușor diferit uneori.

Cele mai importante prepoziții sunt enumerate mai jos. Nu trebuie să le memorați pe toate dintr-o dată. La fiecare prepoziție în parte s-au oferit explicații de eventuale sinonime precum și alte înțelesuri.

Prepoziția	Traducerea	Alte înțelesuri
apud	lângă, aproape de, alături de, pe lângă	cuvântul se referă în general la vecinătate; adjectiv sinonim proksima
dum	în timpul, în decursul	cuvântul este folosit ca prepoziție sau conjuncție cu sensul <i>deși, în timp ce</i> (<i>li iris dum mi staris – a plecat în timp ce stăteam</i>)
en	în, într-o, într-un,	cuvântul are multe sensuri dar NU ÎNSEAMNĂ <i>înăuntru</i> ; <i>iri en la ĉambro</i> are sensul de <i>du-te în cameră</i> , nu și sensul de <i>du-te în interiorul camerei</i> .
preter	dincolo de, după, în afară de	cuvânt distinct de trans care înseamnă <i>pe partea cealaltă</i>
sen	fără	cuvântul poate fi folosit și ca <i>prefix</i> (exemplu: patro = <i>tată</i> ; senpatro = <i>fără tată</i>)
sub	sub, dedesubt,	
de	de, din, de la, din partea	cuvântul are diferite sensuri; toate se referă la "origine"; <i>om de onoare, câmp de bătaie; istoria lumii</i> toate sunt traduse direct în Esperanto; se folosește la formarea <i>posesivului</i> : la oficejo de la muso – <i>cușca șoarecelui</i> ; cuvânt folosit în expresii ca: <i>din loc în loc, văzut de la distanță, un cadou din partea mea, de luni, de la cutremur, făcut de înger, Hamlet de Shakespeare</i> .
kontraŭ	împotriva, contra	cuvântul semnifică opoziția și poziția: kontraŭ mia domo – <i>cu fața spre casa mea și nu pe lângă casa mea</i> ; are și sens abstract: <i>lupta împotriva sărăciei</i> ; poate fi folosit și ca <i>prefix</i> : leĝo = <i>lege</i> ; kontraŭleĝa = <i>illegal</i> .
ĉe	la, în	cuvântul semnifică o coincidență de spațiu sau timp; folosit în expresii ca: <i>student la universitate, apucat de gât, ținut de mână</i> .
pri	despre, privind	ni parolis pri vi – <i>am vorbit despre tine</i>
ĉirkaŭ	cam, circa,	cuvântul poate fi transformat în adjectiv prin adăugarea terminației -a cu semnificația de <i>împrejurimi</i> ; cuvântul nu va fi folosit pentru <i>cu aproximație</i> .
inter	între, dintre	cuvântul este folosit și ca <i>prefix</i> însemnând același lucru ca în celelalte limbi.
ĝis	până ce, până la, până în	cuvântul se aplică pentru spațiu și timp; un salut frecvent printre vorbitorii de Esperanto este: ĝis revido – <i>la revedere</i> .

krom	afară de	cuvântul are sensul de excludere.
malgraū	în ciuda, cu toate că, deși	
post	după, în urma, în spatele	post tri semajnoj – peste trei săptămâni; se poate folosi și malantaū.
antaū	înainte, dinainte	cuvântul are sens temporal și spațial; stăteam în fața ușii – folosește antaū; antaū du jaroj – acum doi ani; cuvânt folosit în calitate de conjuncție antaū ol: mi manĝos antaū ol il parolos – voi mânca înainte ca el să ia cuvântul.
anstataū	în schimbul	cuvântul poate fi folosit cu verb la infinitiv: anstataū manĝi, ni parolis – în loc să mâncăm, am stat de vorbă.
laū	conform cu, de-a lungul	cuvântul este folosit în expresii ca: în opinia mea, plimbare de-a lungul străzii.
kun	cu	cuvântul este folosit în expresii ca: în compania lui..., omul cu nasul roșu, vino să mâncăm cu noi.
da	de, din, de la	cuvântul se referă la cantitate; o sticlă de vin, un sfert de lapte.
je	(nedefinit)	cuvântul este o prepoziție vagă, care descrie un fel de relație între două obiecte; se folosește atunci când nici o altă prepoziție nu dă sensul exact în traducere; cred în Dumnezeu, rād de el, o să ajungă la 15:00.
el	de la, din, de	iri el la ĉambro – ieși afară din cameră; folosit în expresii ca: făcut din ceară, din țară străină.
per	cu ajutorul	cuvânt folosit în expresii ca: miros cu nasul meu, învăt prin practică.
super	deasupra, peste, pe	cuvânt folosit uneori în expresii ca: asta este peste puterile mele (la fel ca la prepoziția sur).
sur	peste, deasupra	
pro	din cauza	pro manko de tempo – de dragul timpului
al	la, spre	cuvântul este folosit în sens de direcție; merge la magazin, vine spre mine.
por	pentru, cu scopul de	li iris por vidi min – a venit să mă vadă
tra	prin	cuvântul are sensul de e la un capăt la altul; vezi și explicația de la prepoziția ĝis.
trans	deasupra, dincolo	cuvântul este folosit și ca prefix cu același sens ca în alte limbi.
ekster	în afara	ekster la domo – în afara casei; este opusul prepoziției en.
po	la, în	li pagis ilin po kvar dolaroj – a plătit fiecăruia patru dolari; po kvin mejloj en horo – cinci mile pe oră.

ONKLO și ONKLINO

Cele două litere care formează un *suffix* **-in** se atașează la cuvântul rădăcină pentru a converti un substantiv masculin sau neutru într-unul **feminin**.

TERMINAȚIA DE LA ACUZATIV –N

Terminația de la acuzativ –n poate fi folosită după o prepoziție pentru a determina *direcția de mișcare*.

Li marŝis en la ĉambro. – El s-a dus în cameră.

Li marŝis en la ĉambro. – El a intrat în cameră.

Primul exemplu ne indică unde are loc acțiunea. Al doilea exemplu ne indică destinația acțiunii, de aceea se folosește **acuzativul**. Acuzativul care indică *mișcarea* poate fi folosit uneori *fără prepoziție*. De exemplu:

Li kuris hajmen. – El a fugit acasă.

Aici, **hajme** reprezintă *forma adverbială* a substantivului **hejmo** (casă) iar finalul –n indică faptul că aceasta este destinația acțiunii și nu un simplu loc.

Lecția 6 – Leciono 6

PROPOZIȚIA INTEROGATIVĂ

În Esperanto propoziția interogativă este foarte simplă. Cuvântul **ĉu** transformă o propoziție declarativă într-una interogativă. Traducerea lui poate însemna fie *dacă?* fie *este adevărat că...?*

La kato estas sur la planko – Pisica este pe podea.

Ĉu la kato estas sur la planko? – Este pisica pe podea?

Această metodă se folosește întotdeauna când se pune o întrebare. Există două posibile răspunsuri pentru această întrebare:

Jes = da

Ne = nu (care este folosit întotdeauna pentru a reda o propoziție negativă)

La kato estas sur la planko, ĉu ne? – Pisica este pe podea, nu-i așa?

ÎNTREBĂRI – EXEMPLE

Kio estas via nomo? – Cum vă numiți? (**Care** este numele dumneavoastră?) – **KIO** se referă la obiecte și are numai calitate de substantiv. De aceea avem: **Kio estas ĝia koloro?** – Ce culoare are? dar trebuie să folosiți **Kiu komputilo estas ruĝa?** – Care (ce) computer este roșu?

Kia komputilo ĝi estas? – **Ce** fel de computer este acesta?

Kiu venos kun mi? – **Cine** vine cu mine? – **KIU** are dublă sarcină. Înseamnă **cine** (pentru persoane – distinct de **kio**, care poate fi folosit numai pentru obiecte), dar are sensul și de **care (ce)** (pentru obiecte).

Kiu libro estas ruĝa? – **Care (ce)** computer este roșu?

Kiom li vidis? – **Cât** de mult a văzut?

Kiam vi trinkos? – **Când** o să bei?

Kial vi estas verda? – **De ce** ești verde?

Kiel li faris ĝin? – **Cum** a făcut el asta?

Kies ĉapelo estas la nigra? – **A cui** este pălăria neagră?

Corelativele pot accepta finaluri gramaticale uzuale:

❖ Corelativele cu terminația –a sau –u primesc terminațiile –j, –n și –jn.

❖ Corelativele cu terminația –e sau –o primesc *numai* terminația –n.

Kion vi volas aĉenti? – Ce vrei să cumperi?

Kian komputilon vi havas? – Ce fel de computer ai?

Kiun vi amos? – Pe cine o să iubești?

Kiom da kuzoj vi havas? – Câți nepoți ai?

Ca în majoritatea limbilor europene, *nu puteți termina o propoziție sau o frază cu o prepoziție.*

Por kiu vi aĉentis la akvon? – Pentru cine cumperi apa?

En kies ĉambro estis la libro? – A cui era camera în care se afla cartea?

CONVERSAȚIE - KONVERSACIO

Saluton, amiko! – Bună, prietene!

Bonan tagon! – Bună ziua!

Probabil vă surprinde folosirea terminației la acuzativ **-n** la cuvinte precum **saluton, bonan, tagon**. Aici nu avem subiect de aceea se folosește acuzativul.

Kiel vi fartas? – Ce mai faci?

Probabil cel mai șocant cuvânt în Esperanto pentru vorbitorii de limbă engleză este cuvântul **farti**. Zamenhof a derivat acest cuvânt dintr-un cuvânt din limba engleză *to fare* (privit ca *farewell*). Se referă la starea de bine a cuiva. Puteți folosi și:

Kiel vi sanas? – Cum vă simțiți?

Tre bone, dankon, Kaj vi? – Mulțumesc, bine. Și tu?

Sufiĉe bone. Ĉu vi iras oficejen? – Binișor. Te duci la serviciu?

Aici se poate folosi și traducerea cuvânt cu cuvânt:

Ĉu vi iras al la oficejo? – Te duci la serviciu?

Ne, mi ne laboros hodiaŭ. Mi iras al la plaĝo. – Nu, nu lucrez astăzi. Mă duc la plajă.

Bone! Nu, mi devas iri. – Bravo! Ei bine, trebuie să plec.

Adiaŭ. – Pa.

Ĝis revido. – La revedere.

Lecția 7 – Leciono 7

CÂTEVA ADVERBE – KALKOJ ADVERBOJ

Câteva adverbe (și alte cuvinte) care nu au final gramatical. Sunt în general adverbe importante, care descriu momentul, locul și calitatea acțiunilor.

adiaŭ	pa (interjecție)	hodiaŭ	azi	nu	bine, ei bine
almenaŭ	cel puțin	ja	într-adevăr	nun	acum
ambaŭ	ambele, ambii	jam	deja	nur	aproape
ankaŭ	de asemenea	jen	iată, uite	ol	comparativ cu
ankoraŭ	încă, nu încă (ceva continuu, repetat)	ĵus	tocmai	plej	cea mai, cel mai...
apenaŭ	cu greu	kaj	și	pli	mai mult
aŭ	sau	ke	care	plu	mai departe (acțiune continuă)
baldaŭ	curând	kvankam	cu toate că	preskaŭ	aproape
ĉar	deoarece	kvazaŭ	ca și cum	sed	dar, însă
do	astfel, așadar	mem	însuri, însămi	tamen	cu toate acestea
eĉ	chiar	morgaŭ	mâine	tre	foarte (tre bona)
for	deoparte*	nek	nici... nici	tro	prea (mult)
hieraŭ	ieri	nepre	fără greș	tuj	imediat

*explicații pentru **for**: (care poate fi folosit și ca *prefix*)

Iri for de mi – Du-te de lângă mine

Li puŝis ĝin for – El l-a împins mai încolo

En tre fora lando – În ținutul îndepărtat

Li foriris – El a precat
Și forpasis – Ea a murit

Lecția 8 – Leciono 8

RECAPITULARE

ELEMENTE GRAMATICALE

- ❖ substantiv (**substantivo**)
- ❖ plural (**pluralo**)
- ❖ adjectiv (**adjektivo**)
- ❖ verb (**verbo**)
- ❖ adverb (**adverbo**)
- ❖ prepoziție (**prepozicio**)
- ❖ pronume (**pronomo**)
- ❖ afix, prefix, sufix (**afikso, prefixo, sufikso**)
- ❖ subiect (**subjekto**)
- ❖ obiect (**objekto**)

VOCAL – A, E, I, O, U

CONSOANE – B, C, Ĉ, D, F, G, Ĝ, H, Ĥ, J, Ĵ, K, L, M, N, P, R, S, Ŝ, T, U, Ŭ, V, Z.

ACCENT – vojo, kantado, apud, historio, aŭdi, ilja

DIFTONG – litera ŭ folosit imediat după a, e, o devenind o singură silabă: aŭ-to.

CLASIFICARE CUVINTE

SUBSTANTIVE	ADJECTIVE	VERBE	ADVERBE
-o	-a	-i	-e
domo – casă	granda – mare	vidi – a vedea	rapide – iute
knabo – băiat	juna – tânăr	kuri – a fugi	buŝe – oral
muziko – muzică	ruĝa – roșu	esti – a fi	hejme – acasă
skribo – document	skriba – scris	skribi – a scrie	skribe – în scris

ARTICOLUL HOTĂRÂT – LA

Forma lui nu se schimbă niciodată.

la hundo – câinele

la domo – casa

la knabo – băiatul

la tablo – masa

Nu există articol nehotărât.

hundo – un câine, orice câine

domo – o casă, orice casă

PLURAL –J

Se formează prin adăugarea lui –j.

Bela hundo; Belaj hundoj – Câine frumos; Câini frumoși.

La knaboj estas junaj – Băieții sunt tineri.

OBIECT –N

Un obiect indică ce lucru este direct afectat de o acțiune. De exemplu:

La knabo vidas la hundon – Băiatul vede câinele

La hundo vidas la knabon – Câinele vede băiatul

Se pune terminația **-n** la finalul adjectivelor care descriu un obiect.

La knabo havas belan hundon – Băiatul are un câine frumos

Se pune terminația **-n** după terminația de plural **-j** pentru obiectele care sunt la plural.

La hundo vidas la belajn katojn – Câinele vede pisicile frumoase

COMPARAȚIA

Pli – mai mult

Plej – cel mai mult

granda – pli granda – plej granda

mare – mai mare – cel mai mare

Puteți folosi adverbe pentru comparația **pli** și **plej**.

rapide – pli rapide – plej rapide

rapid – mai rapid – cel mai rapid

Cuvântul pentru comparație este **ol**.

La tablo estas pli granda ol la seĝo.

Masa este mai mare decât scaunul.

Este posibil să fie făcută o comparație „inversată” folosind cuvintele:

Malpli – mai puțin

Malplej – cel mai puțin

(Pentru clasificarea lui **mal-** citiți secțiunea *Afixe*.)

POSESIA

Posesia se exprimă folosind cuvântul **de**.

La hundo de la knabo – câinele băiatului

La pordoj de la domo – ușile casei

Se mai poate exprima posesia și prin *pronumele posesiv* și prin *anumite corelative*.

mia hundo – câinele meu

ies hundo – câinele cuiva

PRONUMELE PERSONAL ȘI PRONUMELE POSESIV

PRONUMELE PERSONAL		PRONUMELE POSESIV	
mi	eu	mia	al meu, a mea
vi	tu	via	al tău, a ta
și	ea	șia	al ei, a ei
li	el	lia	al lui, a lui
ĝi	el, ea (pentru lucruri)	ĝia	al lui, al ei, a lui, a ei (pentru lucruri)
ni	noi	nia	al nostru, a noastră
ili	ei	ilia	al lor, a lor
oni	cineva	onia	a cuiva, al cuiva
si	el însuși, ea însăși, ei înșiși	sia	al lui, a ei, a lor

Când pronumele personal este un obiect, va primi terminația **-n**.

Mi amas vin – Te iubesc

Ili vidas ĝin – Ei văd asta

Pronumele posesiv poate primi terminația **-j** la plural și terminația **-n** pentru obiecte.

Și amas mian fraton – ea iubește pe fratele meu

Mi vidas viajn domojn – Eu văd casele tale

PRONUMELE REFLEXIV – SI

Pronumele posesiv **si** este folosit cu **și, li, ĝi, ili, oni** sau cu alte cuvinte care pot substitui pe acestea. Se folosește pentru a indica o acțiune către cineva dar nu și pentru o altă entitate. NICIODATĂ nu se folosește **si** în combinație cu **mi, vi** sau **ni** pentru a indica o acțiune reflexivă.

Mi pensas pri mi – Mă gândesc la mine

Vi pensas pri vi – Tu de gândești la tine

Li pensas pri li – El se gândește la el

Li pensas pri si – El se gândește legat de el

PRONUMELE NEDEFINIT – ONI

Pronumele nedefinit **oni** este folosit atunci când se dorește să se vorbească despre orice persoană, mai mulți oameni, sau despre persoane nedefinite, sau o persoană a cărei identitate nu vreți să o indicați etc. **Oni** este normal folosit la singular, dar poate fi folosit și la plural. **Oni** nu indică genul.

Oni pensas pri si mem – Fiecare se gândește la el

VERBELE ȘI FORMELE LOR

TERMINAȚIA	EXPLICAȚIA	EXEMPLE
-i	infinitiv	esti – a fi skribi – a scrie
-as	prezent	estas – este/sunt skribas – scrie
-is	trecut	estis – a fost/au fost skribis – a scris
-os	viitor	estos – va fi scribos – va scrie
-us	condițional	estus – ar fi skribus – ar scrie
-u	imperativ	estu silenta – faceți liniște! skribu – scrie!

CONSTRUCȚII COMPLEXE CU VERBE

Aceste construcții constă dintr-un verb principal și un alt verb cu același sens, *care întotdeauna ia forma la infinitiv*. În general aceste construcții complexe cu verbe sunt folosite cu verbele **povi, devi** și **voli**.

Mi volas manĝi – Vreau să mănânc

Mi ne povis veni – Nu am putut să vin

Mi devos labori – Va trebui să muncesc

ADVERBE

Adverbele sunt cuvinte care indică maniera, locul, timpul sau cantitatea.

ankoraŭ	totuși, încă	almenaŭ	cel puțin	apenaŭ	aproape, cu greu
baldaŭ	curând	jen	atenție, uite, iată	ĵus	doar, doar acum
morgaŭ	mâine	hodiaŭ	azi	hieraŭ	ieri
nun	acum	nur	numai	plu	mai mult, pe, altceva
tre	foarte	tro	prea, prea mult	tuj	imediat, acum
for	în afară				

Este posibil să creai adverbe din alte cuvinte prin folosirea terminației **-e**. Înțelesul cuvântului de bază determină dacă poate deveni un adverb de mod, loc, timp sau cantitativ.

rapida	repede	rapide	cu rapiditate (adverb de mod)
skribi	scris	skribe	în scris (adverb de mod)
hejmo	casă	hejme	acasă (adverb de loc)
nokto	noapte	nokte	nocturn (adverb de timp)
multaj	mulți	multe	mult (adverb cantitativ)

PREPOZIȚII

Prepoziție	Traducere	Exemple	
al	la, către	Mi iras al vi	Vin la tine
anstataŭ	în loc de	Mi iras anstataŭ vi	Mă duc în locul tău
antaŭ	în fața, înaintea	Mi iras antaŭ vi	Merg în fața ta/după tine
apud	lângă	Mi iras apud vi	Merg lângă tine
ĉe	la, lângă, cu	Mi sidas ĉe komputilo	Stau lângă computer
ĉirkaŭ	împrejur, în jur	Mi iras ĉirkaŭ vi	Mă plimb în jurul tău
da	de (cantitate)	Ni havis multe da gastoj	Am avut o serie de oaspeți
de	de, de la	Mi iras de la domo	Plec de acasă
dum	în timp ce	Ni iris dum tri minutoj	Am plecat timp de trei minute
ekster	afară (de)	Mi iras ekster la domo	M-am dus în afara casei
el	în afară	Mi iras el la domo	Ies din casă
en	în	Mi iras en la domo	Plec în casă
ĝis	până	Mi iras ĝis la domo	Merg până ajung acasă
inter	printre, între	Mi iras inter la domoj	Merg printre case
je	(nedefinit)	Li kredas je Dio	El crede în Dumnezeu
kontraŭ	împotriva, contra	Mi iras kontraŭ via volo	Mă duc împotriva voinței tale
krom	cu excepția	Ĉiuj krom mi irisj	Toți s-au dus cu excepția mea
kun	cu, împreună	Mi iras kun vi	Vin cu tine
laŭ	conform cu	Mi iras laŭ la vojo	Merg de-a lungul drumului
malgraŭ	în ciuda	Mi iras malgraŭ la pluvo	Mă duc în ciuda ploii
per	cu (ajutorul)	Mi vojaĝas per trajno	Călătoresc cu trenul
por	pentru	Mi eniras por manĝi	Intru pentru ca să mănânc
po	câte	Po du eŭroj por persono	Câte doi euro de persoană
post	după (timp)	Mi iras post vi	Vin după tine
preter	peste, dincolo de	Mi iras preter vi	Merg lângă tine
pri	despre	Mi pensas pri vi	Mă gândesc la tine
pro	pentru (din cauza)	Mi eniras pro la pluvo	Intru din cauza ploii
sen	fără	Mi iras sen vi	Mă duc fără tine

sub	sub, dedesubt	Mi iras sub la domo	Mă duc sub casă
super	peste, deasupra	Mi estas super vi	Sunt deasupra ta
sur	pe (prepoziție)	Mi estas sur la domo	Sunt pe casă
tra	prin	Mi iras tra la domo	Mă plimb prin casă
trans	de-a curmezișul	Mi iras trans la straton	Mă duc peste stradă

Folosirea lui **DE**

De se folosește în foarte multe feluri pentru a exprima lucruri care sunt deplasare, pentru a exprima originea, cauza, timpul sau proprietatea.

Mi venas de la urbo – Vin din oraș

Mi ricevis kison de vi – Am primit un sărut din partea ta

Mi ridas de ĝojo – Am râs de bucurie

De nun mi amas vin – De acum încolo, te iubesc

Glaso de biero – Halbă de bere (un pahar care conține bere)

Folosirea lui **Da**

Da se folosește referitor la cantitate și măsuri.

kilogramo da rizo – kilogram de orez

du litroj da lakto – doi litri de lapte

glaso da biero – halbă de bere (un pahar care arată mărimea lui)

Folosirea lui **Je**

Când nu poate fi folosită nici o altă prepoziție, se apelează la prepoziția nedefinită **je**.

Li kredas je Dio – El crede în Dumnezeu

Poate fi folosit **je** în expresii care indică timpul.

Je la tria horo – la orele trei

Finalul **-n** în loc de prepoziție

În locul prepoziției se poate folosi terminația **-n** pentru a exprima timpul sau măsura.

En la 22-a de junio mi venos – La 22-an de junio mi venos

Am să vin pe 22 iunie

Mi estas je 20-metra distanco de vi – Mi estas 20 metrojn for de vi

Sunt la 20 metri depărtare de tine

Direcția indicată prin terminația **-n**

După prepoziții, puteți folosi cuvântul de bază fără **-n**.

pri la knabo – despre băiat

en la domoj – în case

al la urbo – spre oraș

După prepozițiile care nu indică mișcarea dar indică locul, se folosește terminația **-n** pentru a indica mișcarea către acel loc.

Hundo saltas sur la tablo – Hundo saltas sur la tabl**on**.

Un câine a sărit pe masă.

Mi iras en la domo – Mi iras en la dom**on**.

Plec în casă.

Terminația **-n** se folosește în același fel și după *adverbe care indică locul*.

hejme – hejmen – acasă, spre casă

urbe – urban – în oraș, spre oraș

kie – kien – unde – spre unde

tie – tien – acolo – spre acolo

NUMERALUL – vedeți pagina 13

Zecile și sutele formează un singur cuvânt: **dudek, tridek, ducent, tricent**. Orice altceva se pronunță și se scrie în curvinte separate, inclusiv pentru mii: **dek unu, dek du, du mil**. Numeraletle de bază nu se declină: **Mi vidas tri domojn** – Văd trei case. Numeraletle ordinale sunt create prin adăugarea terminației **-a** și ele se declină precum adjectivele: **unua, dua, deka, okdek naŭa** sau **okdek-naŭa**. **Mi skribas la unŭan leteron** – Scriu prima literă.

PROPOZIȚIA INTEROGATIVĂ

Toate conțin un **kio, kiel, kiam**.

Kio estas tio? – Ce este aceea?

Kiel vi fartas? – Ce mai faci?

Kiam vi venos? – Când vii?

Folosirea lui **Ĉu**

Pentru întrebări care pot primi răspunsuri *da/nu*, cuvântul de interogare va fi **ĉu**.

Ŝi estas knabino. – Ea este o fată. **Ĉu ŝi estas knabino?** – Este ea o fată?

Ĉu la knabino estas juna? – Este fata tânără? **Je, ŝi estas juna.** – Da, este tânără.

NEGAȚIA – **NE**

Mi ne estas juna – Nu sunt tânără.

Ne, mi ne volas – Nu, nu vreau.

Ne va fi pus în fața cuvântului care indică negația, care de obicei este un verb, dar poate fi pus și în fața altor cuvinte. Pentru negație se poate folosi și corelativul **neni-**: **Mi komprenas nenion** – Nu înțeleg nimic. **Mi neniam estis tie** – Nu am fost niciodată acolo. Această construcție din urmă dă sens negativ întregii propoziții. O dublă negație poate face o propoziție afirmativă: **Mi ne faras nenion** – Fac ceva. Uneori, după un alt cuvânt negativ se folosește conjuncția **nek** (înseamnă **nici**).

Mi ne vidis lin, nek lian patron – Nu l-am văzut pe el, nici pe tatăl lui.

Neniu leciono nek prelego plaĉis al ŝi – Nici-o lecție sau curs nu i-au plăcut ei.

O dublă negație înseamnă **nici... nici**.

Mi vidis nek lin, nek lian patron – Nu l-am văzut nici pe el, nici pe tatăl lui.

Mi ŝatas nek drinki nek fumi – Nu-mi place nici să beau, nici să fumez.

Alte cuvinte compuse cu **neni-** sunt și în corelative.

CORELATIVE

Propozițiile Interogative și afirmative constau în cinci *începuturi* și nouă *finaluri* care pot fi combinate în foarte multe feluri.

Început	Clasificare scurtă
ki-	ce?
ti-	acela, aceea,
i-	un, o, vreun, vreo, niște, ceva, câțiva
ĉi-	fiecare, toți, toate
neni-	nici

Final	Clasificare scurtă
-o	lucru
-u	cineva, sau o persoană
-a	fel de
-el	manieră, în... fel
-e	loc
-am	timp
-om	cantitate (sumă)
-al	temei, cauză
-es	al cuiva, al unei persoane

Împreună formează combinațiile din tabelul de mai jos:

kiō – ce, ce lucru	tio – acela, acel lucru	io – ceva, orice	ĉio – tot, toate	nenio - nimic
kiu – cine, care	tiu – acela	iu – cineva	ĉiu – oricine	neniu – niciunul
kia – ce fel de	tia – astfel de	ia – un fel de	ĉia – orice fel de	nenia – niciun fel de
kiel – cum	tiel – așa	iel – cumva	ĉiel – în orice fel	neniel – în nici un fel
kie – unde	tie – acolo	ie – undeva, oriunde	ĉie – oriunde	nenie – niciunde
kiam – când	tiam – atunci	iam – cândva	ĉiam – oricând	neniam – niciodată
kiom – cât	tiom – atât de	iom – câtva	ĉiom – totul	neniom – nimic
kial – de ce	tial – de aceea	ial – pentru că	ĉial – deoarece	nenial – fără motiv
kies – al cărui	ties – al aceluia	ies – al cuiva	ĉies – al oricui	nenies – al nimănui

Explicații pentru Ĉi

Exprimă apropierea și este folosit cu ti- și ĉi- fie înainte fie după.

tie ĉi / ĉi tie = aici

tiu ĉi / ĉi tiu = acesta

ĉio ĉi / ĉi ĉio = toate

Explicații pentru Ajn

Cuvântul ajn înseamnă ...vreodată.

kiam ajn – oricând

kiu ajn – oricine, oricare

CUVINTE RELATIVE

Cuvintele care au în componența lor ki- sunt folosite și în calitate de cuvinte relative (inter-relaționale).

Tio, kion li diris, estas bona – Ceea ce a spus el este bine.

La knabino, kiu staras tie – Fata care stă acolo.

Ĝi estas granda kiel domo – Este mare cât o casă.

Lecția 9 – Leciono 9

VERBE – PARTICIPIUL

Participiul este un cuvânt care prezintă o acțiune ca o proprietate sau o stare: *scris, bățut, închis* etc. În limba engleză există două tipuri de participii: participiul prezent, care este format cu particula *-ing* și participiul trecut, care este de obicei folosit cu terminațiile *-en* sau *-ed*. În limba română, modul participiu indică **o acțiune trecută**. În conjugarea verbelor, participiul este o formă de bază pentru alcătuirea la diateza activă și cea reflexivă, a timpurilor

compuse care exprimă acțiuni situate în trecut (*perfect compus, conjunctiv perfect, condițional optativ perfect, infinitiv perfect*). În Esperanto există **șase tipuri de participiu**:

Participiul activ	Participiul pasiv	Ce reprezintă
-ant-	-at-	O acțiune care se petrece acum
-int-	-it-	O acțiune care s-a petrecut
-ont-	-ot-	O acțiune care se va petrece

Notați asemănarea cu timpurile *prezent, trecut și viitor* care au terminațiile în **-as, -is, -os**.

PARTICIPIUL ACTIV

Participiul activ descrie starea unei persoane sau al unui lucru sau lucrul care îndeplinește acțiunea.

Skribanta – scrie (acum)
Skribinta – scria (în trecut)
Skribonta – urma să scrie (în viitor)

Skribanta knabo – un băiat care scrie (acum)
Skribinta knabo – un băiat care a scris (în trecut)

Mi estis skribanta – Eu scriu acum.
Ilie stor skribantaj – Ei urmează să scrie.
Ŝi estis skribonta – Ea s-a apucat să scrie.

Când se folosește terminația **-o**, se prezintă persoană care îndeplinește acțiunea:

Skribanto – scriitor (cel care scrie, sau cel care scrie acum)
Skribinto – cel care a scris (în trecut)
Skribonto – cel care urma să scrie (în viitor)

Participiile pot fi folosite și ca **adverbe**:

Skribante și pensis pri ŝi – În timp ce scria, el se gândea la ea.

PARTICIPIUL PASIV

Participiul pasiv exprimă o calitate a unui lucru, care este afectat de o acțiune:

Skribata – scris acum
Skribita – scris în trecut
Skribota – urmează a fi scris

Skribata letero – o scrisoare care a fost scrisă acum
Skribita letero – o scrisoare care a fost scris în trecut

La letero **estas skribata de mi** – Scrisoarea a fost scrisă de mine (acum)
 La letero **estis skribata de ŝi** – Scrisoarea a fost scrisă de ea (în trecut)
 La letero **estis skribita de li** – Scrisoarea a fost scrisă de el (în trecut)

CONSTRUIREA CUVINTELOR

De la o rădăcină de cuvânt, în Esperanto se pot construi multe cuvinte prin adăugarea de *prefixe* și *sufixe* la aceste rădăcini. Înseamnă că nu trebuie să memorați cuvinte ca și în alte limbi. Una din posibilități este să adăugați la *cuvântul rădăcină* mai multe *terminații*:

Skrib'	Skribo	Un înscris
	Skriba	Scris
	Skribi	A scrie
	skribe	În scris
Interes'	Intereso	Un interes
	Interesa	Interesant
	Interesi	A interesa
	Interese	În mod interesant

Când se creează un cuvânt compus **se poate lăsa sau se poate omite terminația**:

skrib' + tabl' = skribotablo sau **skribtablo** = masă de scris

Pornind de la majoritatea *prefixelor* și *sufixelor* puteți crea mai multe cuvinte dintr-un cuvânt rădăcină.

AFIXELE

Afixele sunt *sufixe* și *prefixe*. Ele sunt foarte importante în limba Esperanto. Există:

- ❖ **10 prefixe**
- ❖ **32 sufixe**

PREFIXELE

bo-	se referă la căsătorie	patro	tată	bopatro	socru
dis-	în mai multe direcții	doni	a da	disdoni	a distribui
ek-	(dintr-o dată) început	vidi	a vedea	ekvidi	a arunca o privire
eks-	fost, ex-, care nu mai este	reĝo	rege	eksreĝo	fost rege
fi-	rău (în general se referă la caracter)	domo	casă	fidomo	casă a rușinii
ge-	ambele sexe la un loc	patro	tată	gepatroj	părinți
mal-	invers, opus, antonim	bona	bun	malbona	rău
mis-	care nu este bun, în eroare	uzi	a folosi	misuzi	a abuza
pra-	cu mult timp înainte sau în viitor (când este vorba de descendenți)	tempo	timp	pratempo	în vremuri străvechi
re-	din nou, altădată, direcție inversă	veno	a veni	reveni	a se întoarce

SUFIXELE

-aĉ-	rău (în general se referă la calitate)	domo	casă	domaĉo	cocioabă
-ad-	continuu sau o acțiune repetată	kanti	a cânta	kantado	cântare
-aĵ-	ceva concret, specific	alta	înalt	altaĵo	o înălțime (un ținut muntos)
-an-	membru	Kristo	Cristos	kristano	creștin
-ar-	mai multe luate ca un întreg	arbo	pom	arbaro	pădure
-ĉj-	redă formele familiare pentru substantivele masculine (după 2-3 litere ale numelui)	patro	tată	paĉjo	tătic
-ebl-	ce poate fi făcut	legi	a citi	legebla	lizibil

-ec-	calitate ca idee abstractă	rapida	repede	rapideco	viteză
-eg-	foarte mare, foarte puternic	varma	cald	varmega	canicular
-ej-	loc	kuiiri	a găti	kuirejo	bucătărie
-em-	înclinație sau tendință	dormi	a dormi	dormema	adormit
-end-	ce trebuie imperativ făcut	legi	a citi	legenda	obligatoriu de citit
-er-	fragment, ceva din piese similare	sablo	nisip	sablero	bob de nisip
-estr-	persoană care îndrumă, conduce, prezidează	lernejo	școală	lernejestro	director, profesor îndrumător
-et-	foarte mic, foarte slab	varma	cald	varmeta	călduț, indiferent
-id-	urmaș, vlăstar, moștenitor, succesor	hundo	câine	hundido	cățeluș
-ig-	cauzează ceva să facă ceva	labori	a munci	laborigi	a pune pe cineva la treabă
-iĝ-	în devenire	ruĝa	roșu	ruĝiĝi	a se îmbujora
-il-	instrument, unealtă	tranĉi	a tăia	tranĉilo	cuțit
-in-	indică sexul feminin	knabo	băiat	knabino	fată
-ind-	bine de făcut, care merită făcut	legi	a citi	leginda	merită citit
-ing-	un suport în care ceva este introdus	glavo	sabie	glavingo	teacă de sabie
-ism-	tip de gândire, sistem de credință	kristano	creștin	kristanismo	creștinism
-ist-	practicant al unei profesii, hobby continuat sau modalitate de gândire	labori	a lucra	laboristo	muncitor
-nj-	redă formele familiare pentru substantivele feminine (după 2-3 litere ale numelui)	patrino	mamă	panjo	mamică
-obl-	multiplicare, timpuri	du	doi	duoblo	dublu
-on-	fracție	du	doi	duono	jumătate, ½
-op-	grup de	du	doi	duope	în pereche
-uj- *	container	mono	bani	monujo	portofel, portmoneu
-ul-	persoană	juna	tânăr	junulo	tinerețe
-um-	relație nedefinită	komuna	comun	komunumo	comunitate

* Pentru a nu se crea confuzie:

pomujo = **pomkesto** = coș pentru mere; **pomarbo** = măr (pomul fructifer)

La țări, **-uj-** este înlocuit cu modernul **io**:

Germanio = Germania; **Ruslando** = Rusia

Unele sufixe și prefixe pot fi folosite împreună:

patro – tată → **bogepatroj** – rude prin alianță

labori – a lucra → **mallaborema** – leneș

Unele sufixe și prefixe pot fi folosite de sine stătător:

ilo = instrument

ekas = începe

VERBE – MODUL CONDIȚIONAL

Terminația = **-us**.

Si mi estus riĉa, mi vojaĝus multe – Dacă eram bogat, călătoream mult.

VERBE – MODUL IMPERATIV

Terminația = **-u**.

Mi volas, ke vi venu! – Vreau ca tu să vii!

Dio min gardu! – Domnul m protejează!

Ŝi petis, ke mi restu! – Ea mi-a cerut să stau!

EXPRESII PERECHI

Jen... jen	= contrast (uneori... uneori)
Ne... nek	= nici... nici
Ju... des	= cu cât... cu atât
Kaj... kaj	= atât... cât și
Ĉu... ĉu	= fie... fie

INTERJEȚII

Bis!	= încă o dată, bis!
Fit!	= rușine!
Ha!	= ah!
Ha?	= și acum?
hura!	= ura!
nu,...!	= ei bine, acum...
nu, nu!	= fie asta, fie asta...
ve!	= wow!
ho ve!	= oh, dragă! (lamentare)
ve al mit!	= vai de mine!

ABREVIERI

kpt.	= kai tiel plu	= etc., și așa mai departe
t.e.	= tio estas	= adică, de exemplu:
s-ro	= sinjoro	= Domnul, Dl., Domnule, gentleman
s-ino	= sinjorino	= Doamnă, D-na, lady
f-ino	= fraŭlino	= Domnișoară, femeie necăsătorită
eo, e-o	= Esperanto	= Esperanto
e-isto	= esperantisto	= cel care vorbește limba Esperanto
s-ano	= samideano	= cel care vorbește limba Esperanto
bv.	= vonvolu (e)	= vă rog
str.	= strato	= stradă

CULORILE

blua	= albastru
blanka	= alb
verda	= verde
bruna	= maron
flava	= galben
griza	= gri
nigra	= negru
ruĝa	= roșu
purpura	= violet

TIMPUL

horo	= oră
jaro	= an
mateno	= dimineață
minuto	= minut
nokto	= noapte
semajno	= săptămână
tago	= zi
vespero	= seară
hierau	= ieri
hodiaŭ	= azi
morgaŭ	= mâine

ZILELE SĂPTĂMÂNII

dimanĉo	= duminică
lundo	= luni
mardo	= marți
merkredo	= miercuri
ĵaŭdo	= joi
vendredo	= vineri
sabato	= sâmbătă

LUNILE ANULUI

januaro	= ianuarie
februaro	= februarie
marto	= martie
aprilo	= aprilie
majo	= mai
junio	= iunie
aŭgusto	= august
septembro	= septembrie
oktobro	= octombrie
novembro	= noiembrie
decembro	= decembrie

DICȚIONAR ESPERANTO-ROMÂN

A.

abel-o = albină
abi-o = pin, brad
abiturient-o = arhitect (A.B.)
abomen-a = abominabil
abon-i = a subscrie la, a contribui la, a se abona la, a lua (ziar etc.)
abrikot-o = caisă
acer-o = arțar (copac)
acid-a = acid, acru, ursuz, rigid, stricat, alterat
-aĉ- = sufix derogatoriu
aĉet-i = a cumpăra, a achiziționa, a lua
-ad- = sufix care indică durata
adiaŭ = (adverb sau interjecție) la revedere, pa, adio
adjektiv-o = adjectiv
administr-i = a administra
admir-i = a admira
admon-i = a admonesta, a sfătui, a muștra
ador-i = a venera, a adora
adres-o = adresă, destinatar (pe scrisori)
adverb-o = adverb
advokat-o = avocat
aer-o = aer
afabl-a = amabil, cordial, binevoitor, săritor
afar-o = afacere, problemă, lucru, cauză
afiŝ-o = reclamă distribuită trecătorilor, placardă, poster, fluturaș (reclamă)
afrank-i = a franca (a pune timbre pe scrisori), a plăti în avans; --ite = a plăti la livrare
Afrik-o = Africa
ag-i = a juca, a zburda, a petrece, a țopăi
agac-i = a sta pe muchie (vârful dinților)
agent-o = agent
agit-i = a agita
agl-o = vultur
agoni-o = agonie
agrabl-a = agreabil, plăcut
aĝ-o = vârstă
ajn = (adverb) vreodată, cândva
-aĵ- = sufix care formează cuvinte concrete
akademi-o = academie
akcel-i = (tranzitiv) a accelera, a grăbi
akcent-o = accent, stres
akcept-i = a accepta, a primi, bun venit! (interjecție)
akcident-o = accident
akir-i = a dobândi, a procura
akompan-i = a acompania
akr-a = ascuțit, acut, strident
akrid-o = cossaș, lăcustă
aks-o = axă, segment
akt-o = a juca (într-o piesă)
aktiv-a = activ (gramatical)
aktor-o = actor (jucător)

akurat-a = corect, precis, exact
akuz-i = a acuza
akuzativ-o = acuzativ
akv-o = apă
akvarel-o = acuarelă
akvari-o = acvariu
al = (prepoziție) la, către
alaüd-o = ciocârlie (pasăre)
ale-o = alee, drum, cale (într-o grădină, parc etc.)
Aleksandri-o = Alexandria
Aleksandr-o = Alexandru
alfabet-o = alfabet
Alfred-o = Alfred
algebr-o = algebră
ali-a = altul
alk-o = elan
alkohol-o = alcool
alkov-o = alcov, nișă, fosă, pauză
almanak-o = almanah
almenaŭ = (adverb) cel puțin
almaz-o = pomană, act de caritate; --ulo = cerșetor
alt-a = înalt, mare
altar-o = altar
alud-i = a face aluzie la
alument-o = chibrit (pentru foc)
am-i = a iubi
amas-o = mulțime, aglomerație, masă de oameni, îmbulzeală
ambaŭ = (pronume) ambii (de două obiecte care formează o pereche, sau de două persoane care formează de obicei o pereche sau un grup)
ambos-o = nicovală
amel-o = amidon, scrobeală
Amerik-o = America
amfibi-a = amfibiu
amfiteatr-o = amfiteatru
amik-o = prieten
amindum-i = a curta, a solicita, a face dragoste
amleks-o = extensie, dimensiune
amuz-i = a amuza
-an- sufix care indică apartenența la ceva
analiz-i = a analiza
ananas-o = ananas
anas-o = rață
anekdot-o = anecdotă
Angl-o = englez
angul-o = unghi, colț
anġel-o = înger
anim-o = suflet
ankaŭ = (adverb) de asemenea
ankoraŭ = (adverb) încă
ankr-o = ancoră
anonc-i = a anunța
ans-o = clanță, mâner la ușă
anser-o = găscă

anstataŭ = (prepoziție) în loc de
antaŭ = (prepoziție) înainte; antaŭ ol = (conjunție)
antikv-a = vechi, antic
antilop-o = antilopă
antipati-o = antipatie
aparato = aparat
apart-a = separat
apartamento = apartament, garsonieră
aparten-i = a aparține
apati-o = apatie
apenaŭ = (adverb) abia, cu greu
aper-i = a apărea
apetit-o = apetit
aplaŭd-i = a aplauda
aplomb-o = asigurare, garanție, comandă proprie
apog-i = a se întinde, a se odihni (pe ceva)
apologi-o = scuză, apărare, susținere
apotek-o = farmacie, magazin de medicamente, magazin de chimicale
april-o = aprilie
aprob-i = a aproba
apud = (prepoziție) lângă, alături de
-ar- = sufix care indică formarea unei colectivități
Arab-o = arab
arane-o = păianjen
aranĝ-i = a aranja
arb-o = pom, copac
arbitraci-i = a arbitra
ardez-o = ardezie, cărbune (piatră)
aren-o = arenă
arest-i = a aresta
argil-o = argilă
argument-i = a se certa, a argumenta
arĝent-o = argint (metal)
arĥitektur-o = arhitectură
Arĥimed-o = Arhimede
ari-o = melodie, ton, armonie, emisiune în direct (muzică)
Aristejd-o = Aristide
aristokrat-o = aristocrat
Aristotel-o = Aristotel
aritmetik-o = aritmetică
ark-o = arc
arkad-o = arcadă
arm-i = a arma
arme-o = armată
armoraci-o = hrean
arogant-a = arogant
arom-o = aromă, mireasmă, parfum
art-o = artă
artik-o = articulație
artikol-o = articol (gramatical sau literar)
Artur-o = Arthur
asekur-i = a se asigura (la o companie)
asoci-o = asociație (organizație)

asparag-o = asparagus
aspekt-o = aspect, aparență
astr-o = corp ceresc, stea
atak-i = a ataca
atend-i = a aștepta, a se aștepta la ceva, a preconiza
atent-a = atent
atest-i = a atesta, a fi martor, a certifica
ating-i = a obține, a dobândi, a ajunge la
atlas-o = satin
atlet-o = atlete
atmosfer-o = atmosferă
atribut-o = atribut
aŭ = (conjuncție) sau, fie
aŭd-i = a auzi
aŭgust-o = august
aŭskult-i = a asculta
Aŭstrali-o = Australia
aŭtomat-a = automatic
aŭtor-o = autor
aŭtun-o = toamnă
av-o = bunic
avar-a = avar, mizer
avel-o = alună
aven-o = ovăz, terci din ovăz
avert-i = a avertiza, a fi precaut
avid-a = avid, dornic, însetat
aviz-i = a aviza, a da o notificare
azen-o = măgar, impertinent, insolent,
Azi-o = Asia
azot-o = nitrogen, azot

B.

babel-i = a se bâlbâi, a zvoni, a bârfi
bagatel-o = bagatelă, lucru de nimic
bal-o = bal (dans)
bak-i = a coace, a face brutărie
bala-i = a mătura (podeaua etc.)
balanc-i = (tranzitiv) a balansa, a echilibra; --i la kapon = a da afirmativ din cap
baldaŭ = (adverb) curând
balen-o = balenă
ban-i = (tranzitiv) a face baie, a se îmbăia, a îmbăia
banan-o = banană
bandaĝ-i = a bandaja
bank-o = bancă (financiar)
bankrot-i = a deveni falit, a da faliment, a pierde
bant-o = arc, fundă, pliere (a unei panglici)
bar-i = (tranzitiv) a bara, a obstrucționa
barakt-i = a se lupta, a lupta, a se strădui
barb-o = barbă
barbar-o = barbari
barel-o = butoi, țeavă, cilindru
bariton-o = baritone

bas-o = bas (voce)
baston-o = baston
bat-i = a bate
batal-i = a se lupta, a lupta, a da o bătălie
batat-o = cartof dulce
bedaūr-i = a regreta
bek-o = cioc, nicovală, proeminență
bel-a = frumos, chipeș
belg-o = Belgian
ben-i = a blagoslovi, a binecuvânta
benk-o = bancă
ber-o = bob, icră
best-o = animal, bestie
bet-o = sfeclă
bezon-i = a avea nevoie, a dori ceva
bibliotek-o = bibliotecă
bicikl-o = bicicletă
bien-o = teren, proprietate, imobiliară
bier-o = bere
bifstek-o = friptură de vadă, biftec
bild-o = tablou, imagine
bilet-o = tichet, notă; bank-- = notă de bancă, notă de plată
bird-o = pasăre
bis = (adverb) încă o dată, a doua oară, încă
biskvit-o = biscuite
blank-a = alb
blek-i = a necheza, a scânci (legat de orice animal)
blind-a = orb
blov-i = a sufla
blu-a = albastru (culoare)
bluz-o = bluză
bo- = prefix care exprimă relația rezultată dintr-o căsătorie
boat-o = barcă
boj-i = a lătra (legat de câini)
bol-i = (intransitiv) a fierbe
bombon-o = bomboană, dulciuri
bon-a = bun; --veni, a ura bun venit
bor-i = a calibra (găuri)
bord-o = mal, banc, țarm (de râuri etc.)
Boston-o = Boston
bot-o = cizmă, gheată
botel-o = sticlă
bov-o = bou; --aĵo = vacă; --idaĵo = vițel; --viro = taur
brak-o = braț (al corpului)
branĉ-o = filială, ramură, creangă, sucursală
brand-o = coniac
brasik-o = varză; florbrasiko = conopidă
brav-a = brav
bret-o = sertar, nișă, pauză
brid-o = bridă (de harnașament)
brik-o = cărămidă, țiglă
bril-i = a străluci
Brit-o = breton, englez, britanic

brod-i = a face broderie
bronz-o = bronz
bros-i = a peria
broșur-o = pamflet, broșură.
brov-o = sprânceană
bru-o = zgomot
brul-i = (intransitiv), a arde
brun-a = maron
brut-o = vită, animal tâmpit
bub-o = fum
buĉ-i = a măcelări
buf-o = broască râioasă, lingușitor
buk-o = cataramă (metal)
buked-o = buchet
bukl-o = creț, ondulat (despre păr)
bulb-o = ceapă, bulb
bulgar-o = bulgari
bulk-o = sul, baghetă (pâine)
bulvard-o = bulevard
burĝon-o = mugur, vlăstar
buș-o = gură
buter-o = unt
butik-o = butic, magazin
buton-o = buton

C.

cel-i = a dori, a avea un țel sau un scop
celeri-o = țelină
cend-o = cent (monedă)
cent = sută
centigram-o = centigram
centilitr-o = centilitru
centimetr-o = centimetru
centr-o = centru
cerb-o = creier
cert-a = sigur, cert
cerv-o = cerb, căprior
ceter-a = rămas
ci = (pronume) tu
cidoni-o = gutuie
cifer-o = zero, cifru, cod, monogramă
cigar-o = țigară
cigared-o = țigaretă
cign-o = lebădă
cilindr-o = cilindru
cinam-o = scortîșoară
cindr-o = cenușă
cir-o = cremă de ghetă (pentru încălțăminte)
cirkonstanc-o = circumstanță
cirkuler-o = circular (despre literă)
Cirus-o = Cyrus
cit-i = a cita

citron-o = lămâie
civiliz-i = a civiliza
col-o = inch (unitate de măsură).

Ĉ.

ĉagren-i = (tranzitiv) a se întrista, a se necăji, a se căina
ĉambr-o = cameră
ĉap-o = șapcă
ĉapel-o = pălărie
ĉapitr-o = capitol (de carte)
ĉar = (conjunție) deoarece, atâta timp cât
ĉarm-a = încântător, nemaipomenit
ĉarnir-o = balama, țâțână
ĉas-i = a vâna (la joc sau la animale sălbatice)
ĉe = (prepoziție), la, în interiorul casei sau în prezența cuiva
ĉef-a = șef, conducător, căpetenie
ĉek-o = cec
ĉemiz-o = cămașă
ĉen-o = lanț (pentru ceas etc.)
ĉeriz-o = cireașă
ĉes-i = (intransitiv) a urmări, a părăsi
ĉeval-o = cal; --viro = armăsar
ĉi = (adverb) exprimă proximitatea
ĉia = de orice fel
ĉial = (adverb) pentru orice motiv
ĉiam = (adverb) întotdeauna
ĉie = (adverb) peste tot, oriunde
ĉiel = (adverb) în orice fel
ĉiel-o = rai, cer
ĉies = (pronume posesiv) al fiecăruia
ĉifon-o = cârpă, zdreanță
ĉio = (pronume) totul
ĉiom = (adverb) tot
ĉirkaŭ = (prepoziție) în jurul
ĉiu = (pronume și adjectiv) fiecare
-ĉj- = sufix care formează diminutive afective
ĉokolad-o = ciocolată
ĉu = (adverb) dacă (în traduceri)

D.

da = (prepoziție) de (după substantive sau adverbe care exprimă cantitatea)
daktil-o = curmală (fruct)
Damokl-o = Damocle
dan-o = danez, scandinav
danc-i = a dansa
danĝer-o = pericol
dank-i = a mulțumi (cuiva)
dat-o = dată (cronologie).
daŭr-i = (intransitiv) a continua
de = (prepoziție) de, de la, de către
dec-i = a se cuveni, a fi decent; ne decas ke vi iru = nu se cade, nu se cuvine să mergi

decembr-o = decembrie
decid-i = a hotărî
decigram-o = decigram
decilitr-o = decilitru
decimetr-o = decimetru
defend-i = a apăra
degel-i = (intransitiv) a dezgheța, a încălzi
dejor-i = a fi la datorie, a fi de serviciu (despre funcționari, administratori etc.)
dek = (adjectiv) zece
dekagram-o = decagram
dekalitr-o = decalitr
dekametr-o = decametr
deklam-i = a declama, a recita
dekstr-a = dreapta (nu stînga)
deleg-i = a delega
delikat-a = delicat, frumos
demand-i = a cere, a solicita
dens-a = dens, gros, aproape
dent-o = dinte
depeș-o = o depeșă
des = (adverb) cu cât (folosit cu "pli" = cu atît)
desert-o = desert
detal-o = detaliu
detru-i = a distruge
dev-i = a fi nevoit să, a trebui
dezert-o = deșert, întindere fără vegetație
dezir-i = a dori
Di-o = Dumnezeu
diamant-o = diamant
difekt-i = a strica, a răsfăța
diferenc-a = diferit
difin-i = a defini, a destina
dik-a = gras, corpulent
dikt-i = a dicta (scrisori etc.)
diligent-a = diligent
dimanț-o = duminică
dimensi-o = dimensiune
Diogen-o = Diogene
diplom-o = diplomă
diplomat-o = diplomat
dir-i = a spune
direkt-i = a direcționa, a ghida, a administra
dis- = prefix care exprimă separarea
diskut-i = a discuta
distanc-o = distanță
disting-i = a distinge
distr-i = a distra atenția cuiva
diven-i = a ghici, a-și da seama
divers-a = varia, divers, diferit
divid-i = (transitiv) a împărți
do = consecutiv, apoi, așadar
doktor-o = doctor
dolar-o = dolar

dolc-a = dulce, plăcut
dolor-o = durere, suferință
dom-o = casă
domağ-o = păcat, afacere regretabilă
don-i = a da
donac-i = a face un cadou, plocon, dar
dorlot-i = mângâiere, afecțiune
dorm-i = a dormi
dorn-o = ghimpe, spin
dors-o = spate (la corpul uman)
dot-i = a înzestra, a dota
drap-o = material, stofă
drog-o = drog
dron-i = (intransitiv) a îneca
du = (adjectiv) doi
dub-i = a se îndoi de ceva, a avea dubii
dum = (prepoziție și conjuncție) în timpul, în timp ce
dung-i = (tranzitiv) a închiria (de către persoane)

E.

eben-a = neted, plat, uniform, nivelat
-ebl- = sufix care exprimă posibilitatea
ebri-a = intoxicat, în stare de ebrietate
-ec- = sufix pentru redarea formelor abstracte
eĉ = (adverb) egal
educ-i = as educa, a crește
edz-o = soț, bărbat căsătorit
efekt-o = efect
efektiv-a = real, actual
efik-i = a fi eficace, a acționa (pe), a produce un rezultat
-eg- = sufix care indică creșterea
egal-a = egal
Egipt-o = Egipt
eĥ-o = ecou
-ej- = sufix care formează cuvinte care indică locul
ek- = prefix care exprimă început sau ceva neașteptat
eks- = prefix care exprimă obligativitate trecută
ekscit-i = a se enerva
eksperiment-i = a experimenta
eksplo-d-i = (intransitiv) a exploda
ekster = (prepoziție) afară de
ekzamen-i = a examina, a testa
ekzempl-o = exemplu
ekzempler-o = copie (de carte, revistă)
ekzerc-i = (tranzitiv) a exersa
ekzil-i = a exila, a izgoni
ekzist-i = a exista
el = (prepoziție) în afară de, de, afară
elekt-i = a alege
elektr-a = electric
elokvent-a = elocuent
-em- = sufix care exprimă înclinarea către ceva

eminent-a = eminent
en = (prepoziție) în, în interiorul
energi-o = energie
entrepren-i = a prelua, a lua p propria răspundere
entuziasm-o = entuziasm
enu-i = a se plictisi
envi-i = a invidia
epok-o = epocă, perioadă, timp
-er- = sufix care exprimă o parte componentă
erar-i = a fi în eroare, a greși
escept-i = a excepta
esper-i = a spera
esplor-i = a investiga, a explora
esprim-i = a exprima
est-i = a fi
establ-i = a stabili
estim-i = a estima
esting-i = a extermina
-estr- = sufix care exprimă autoritatea sau capacitatea de a conduce
-et- = sufix care formează diminutivele
etaș-o = etaj (la o casă); teretașo = parter; unua etașo = etajul unu
etend-i = (tranzitiv) a extinde, a lărgi, a lungi
etern-a = etern
Eürop-o = Europa
evangeli-o = Evanghelie
evit-i = a evita, a preveni, a înlătura
evoluci-o = evoluție

F.

fab-o = bob, fasole, soia (leguminoasă)
fabel-o = poveste, istorioară
fabl-o = fabulă
fabrik-i = a fabrica, a meșteri
facil-a = ușor
faden-o = amenințare
fajf-i = a fluiera
fajr-o = foc
fak-o = departament, specialitate
fakt-o = fapt
fal-i = a cădea
fald-i = a împături
fals-i = a falsifica, a înșela, a mistifica
fam-o = faimă, renume, recunoștință
famili-o = familie
familiar-a = familiar, acomodat cu ceva
fand-i = (tranzitiv) a mirosi, a topi (metale etc.)
fanfaron-i = se lăuda, a se ridica în slăvi pe sine, a se auto-mulțumi
fantom-o = fantomă, spirit
far-i = a face
faraon-o = faraon (conducător egiptean)
farm-i = a cultiva (în calitate de chiria)
farmaci-o = farmacie (cunoașterea folosirii medicamentelor)

fart-i = a fi sănătos (bun sau rău)
 farun-o = făină
 fask-o = legătură, snop
 fason-o = tăietură, croială, modă
 fatal-a = fatal, predestinat
 faŭk-o = maxilar, falcă (la propriu și la figurat)
 favor-a = favorabil
 fazeol-o = fasole (fasole de grădină)
 fe-o = zână, duh; --ino = elf
 febr-o = febră
 februar-o = februarie
 fel-o = piele, piele de animal
 feliĉ-a = fericit
 femur-o = femur
 fend-i = (tranzitiv) a despărți, a împărți
 fenestr-o = geam, fereastră
 fer-o = fier; --vojo = cale ferată
 ferdek-o = punte (la o navă)
 ferm-i = (tranzitiv) a închide, a acoperi
 fervor-o = zel, fervoare, fanatism
 fest-i = a celebra
 festen-o = banchet
 fi = (interjecție) uf! pfui!
 fiakr-o = trăsură, taxi, cabina mecanicului
 fianĉ-o = bărbat logodit, logodnică
 fid-i = a se baza pe, a avea încredere în
 fidel-a = fidel, loial, devotat, statornic
 fier-a = mândru, orgolios, înfumurat, încrezut
 fil-o = fiu
 filozof-o = filozof
 fin-i = (tranzitiv) a termina, a finaliza
 fingr-o = deget; dika fingro = degetul arătător; montra fingro = indexul (deget);
 longa fingro = degetul mijlociu; ringa fingro = degetul inelar; malgranda fingro = degetul mic
 firm-a = ferm, statornic, nemișcat, consecvent, dârz
 fiŝ-o = pește
 fizik-o = fizică
 flag-o = steag, banner, standard mic
 flank-o = laterală, flanc
 flar-i = (tranzitiv) a mirosi, a parfuma
 flav-a = galben
 fleks-i = (tranzitiv) a îndoi, a flexa
 flik-i = a petici, a face de mântuială
 flor-o = floare
 flu-i = a curge, a se scurge
 flug-i = a zbura
 fluid-a = fluid, lichid
 foj-o = timp, ocazie
 fojn-o = fân
 fokus-o = focus
 foli-o = frunză
 fond-i = a găsi, a stabili
 font-o = izvor (de apă), fântână naturală
 fontan-o = fântână (artificială)

for = (adverb) în afară de, încolo
forges-i = a uita
fork-o = furculiță
form-o = formă, dimensiune
formik-o = furnică
forn-o = sobă, cuptor, furnal
fort-a = puternic
fos-i = a săpa
fotograf-i = a fotografia
frag-o = fragă, căpșună
frak-o = costum de seară (pentru bărbați), frac
frakas-i = a sfărâma, a sparge, a zdrobi (în bucăți mici)
framb-o = zmeură
franc-o = francez
frand-i = a fi dependent de dulciuri, a fi dependent de dulcegării
franĝ-o = franjure, ciucure
frap-i = a bate (la ușă), a ciocăni, a lovi (o ușă)
frat-o = frate
fraŭl-o = necăsătorit, celibatar
fraz-o = propoziție, frază
Frederik-o = Frederic
fremd-a = străin
frenez-a = nebun, țicnit, dement
freŝ-a = proaspăt, nou
fripon-o = vagabond, pungaș, potlogar, mârtoagă, poznaș
frit-i = (tranzitiv) a frige
fromaĝ-o = brânză
frost-o = îngheț
frot-i = a freca, a țesăla
fru-a = devreme
frukt-o = fruct
frunt-o = frunte
fulm-o = fulger, trăsnet
fum-i = a fuma
fund-o = fund, depresiune, vale
fundament-o = fundație, bază, fundament
funebr-o = doliu, mâhnire, întristare
fung-o = ciupercă
funkci-i = a funcționa, a lucra
funt-o = pound
furiroz-a = furios, răzbunător
fuŝ-i = a lucra de mântuială
fut-o = picior (unitate de măsură)

G.

gaj-a = vesel, homosexual, voios, fericit, zâmbitor
gajn-i = a câștiga
galeri-o = galerie
galop-i = a galopa
gant-o = mănușă
gard-i = a fi atent, a fi în gardă, a urmări pe cineva
gas-o = gaz

gast-o = musafir, invitat
gazet-o = gazetă, ziar, revistă
ge- = prefix care indică ambele sexe
general-o = general (în armată)
genu-o = genunchi; --fleksi = a îngenunchea
geometri-o = geometrie
german-o = german
Gertrud-o = Gertrudes
giçet-o = ghişeu, portiţă, geam de ghişeu
girland-o = ghirlandă, cunună
glaci-o = gheaţă; --ažo = îngheţat (despre mâncare)
glad-i = a călca (rufe etc.)
glas-o = pahar, geam, sticlă
glat-a = lin, neted, netezit
glav-o = sabie
glit-i = a aluneca
glob-o = glob
glor-o = glorie
glu-o = lipici
glut-i = a înghiţi
gorô-o = gât, gâtlej
graci-a = recunoscător
grad-o = grad
graf-o = socoteală, calcul; --lando = comitat, ținut, județ
gram-o = gram (unitate de măsură)
gramatik-o = gramatică
grand-a = mare, larg, uriaș
gras-o = gras
gratul-i = a felicita
grav-a = important, serios, grav
gravit-i = a gravita
grek-o = grec
gren-o = grâne, granulă (ovăz, orez, porumb etc.)
grimp-i = a urca pe, a se crampona de ceva
grinc-i = a măcina, a scrâșni
griz-a = gri (culoare)
grup-o = grup
gurd-o = flașnetă
gust-o = gust, savoare, preferință
gut-i = a picura
gvid-i = a ghida, a îndruma

Ĝ.

ĝarden-o = grădină
ĝem-i = a geme, a mormăi
ĝen-i = a deranja, a stânjeni, a incomoda
ĝeneral-a = general, comun
ĝentil-a = curtenitor, politicos
ĝi = (pronume) (pentru lucruri, animale, plante)
ĝis = (prepoziție) atâta timp cât, până la
ĝoj-i = a fi recunoscător, a fi bucuros
ĝu-i = a se bucura, a găsi plăcere la/în

gust-a = exact, just

H.

hajl-o = grindină

hak-i = a ciopârți, a tăia în bucăți, a hăcui; --ilo = a mutila

halt-i = (intransitiv) a se opri în loc, a sta, a stopa

har-o = opri

haüt-o = piele (la oameni)

hav-i = a avea

haven-o = port

hazard-o = șansă, hazard

hebre-o = ebraică

hejm-o = casă

hejt-i = (tranzitiv) a încălzi (un loc)

hektar-o = hectar (unitate de măsură)

hektogram-o = hectogram (unitate de măsură)

hektolitru-o = hectolitru (unitate de măsură)

hektometr-o = hectometru (unitate de măsură)

hel-a = strălucitor, clar, senin

help-i = a ajuta, a asista

herb-o = iarbă, verdeață

hero-o = erou

hezit-i = a ezita

hieraü = (adverb) ieri

Hieron-o = Hieron

hipokrit-i = a face pe ipocritul

hirund-o = rândunică (pasăre)

hispan-o = spaniol

histori-o = istorie

ho = (interjecție) oh!

hodiaü = (adverb) azi

Holand-o = Olanda

hom-o = ființă omenească, om

honest-a = onest

honor-i = a onora

hont-i = a se rușina, a-i fi rușine

hor-o = oră

horizont-o = orizont

horizontal-a = orizontal

horloğ-o = ceas, orologiu; poșhorloğo = ceas de mână

hotel-o = hotel

humil-a = umil

humor-o = umor, temperament

hund-o = câine

hura! = (interjecție) ura!

Ħ.

ĥemi-o = chimie

ĥin-o = chinez

ĥor-o = cor

I.

ia = orice fel de
ial = (adverb) pentru orice motiv, pentru orice eventualitate
iam = (adverb) vreodată, în orice moment, odată
-id- = sufix care indică succesori, moștenitori sau tineri descendenți
ide-o = idee
ideal-o = ideal
ident-a = identic
idiom-o = idiom, problemă, temă
idiot-o = idiot
ie = (adverb) undeva
iel = (adverb) cumva
ies = (pronume posesiv) a/al cuiva
-ig- = sufix care formează verbele de cauză
ignor-i = a ignora
-iğ- = sufix care formează verbe intransitive
-il- = sufix care formează nume de instrumente
ili = (pronume) ei
ilustr-i = a ilustra
iluzi-o = iluzie, deziluzie
imag-i = a imagina, a visa
imit-i = a imita
imperi-o = imperiu
implik-i = a implica
impost-o = taxă, vamă, tribut, impostor
impres-i = a tipări
impuls-o = impuls
-in- = sufix care formează femininul
incit-i = a incita, a ridica (o problemă), a provoca
-ind- = sufix care exprimă un merit
indian-o = Indian (american)
indiferent-a = indiferent, neimportant
industri-o = industrie (comerț, afacere)
infan-o = copil
infekt-i = a infecta, a contamina
influ-i = a influența
inform-i = a informa, a da informații
-ing- = sufix care indică un container
ințenier-o = inginer
ink-o = cerneală
insekt-o = insectă
insist-i = a insista
inspir-i = a inspira
instru-i = a instrui, a preda (o lecție).
insul-o = insulă
insult-i = a insulta
inteligent-a = inteligent
intend-i = a avea intenția, a intenționa
inter = (prepoziție) între, printre
interes-i = (tranzitiv) a interesa
intermit-i = a fi intermitent
intern-a = intern; --e = înăuntru

interpret-i = a interpreta
intim-a = intim
invit-i = a invita
io = (pronume) ceva
iom = (adverb) ceva, o anumită cantitate; iom post iom = puțin câte puțin
ir-i = a pleca
-ist- = sufix care indică profesia
ital-o = italian
iu = (pronume) cineva, o anumită persoană

J.

ja = (adverb) într-adevăr, de fapt
jak-o = jachetă, scurtă
jam = (adverb) deja
januar-o = ianuarie
jar-o = an
je = prepoziție cu înțeles nedefinit
jen = (adverb) acolo, atenție
jes = (adverb) da
Jesu-o = Isus
Johano = Ion
ju = (adverb) cu cât (mai mult) (folosit cu "pli")
jug-o = jug
juĝ-i = a judeca
juli-o = iulie
jun-a = tânăr
jung-i = a înhăma
juni-o = iunie
jup-o = fustă
jurist-o = jurist
just-a = just
juvel-o = bijuterie

Ĵ.

ĵaluz-a = gelos
ĵaŭd-o = joi
ĵet-i = a arunca, a azvârli
ĵongl-i = a jongla
ĵur-i = a jura
ĵurnal-o = ziar, revistă
ĵus = (adverb) cu ceva timp în urmă, abia

K.

kadavr-o = cadavru
kadr-o = ramă (la tablouri)
kaduk-a = decăzut, în ruină
kaf-o = cafea
kaĝ-o = colivie
kahel-o = țiglă (pentru pavaj)
kaj = (conjunție) și; kaj..kaj.. = atât... cât și...

kajer-o = caiet de notițe
kaldron-o = căldare, depresiune închisă
kalendar-o = calendar
kaleș-o = trăsură, caleașcă
kalkan-o = călcâi (la picior); --umo = călcâiul de la încălțăminte
kalkul-i = a calcula
kamel-o = cămilă
kamen-o = coș (de fum)
kamer-o = cameră
kamp-o = câmp
kanajl-o = derbedeu, nemernic
kanap-o = sofa, canapea
kand-o = bomboană
kandel-o = lumânare
kanot-o = canoe
kant-i = a cânta
kap-o = cap
kapabl-a = capabil
kapel-o = capelă (pentru rugăciune)
kapital-o = capital (legat de bani)
kapitol-o = capitol
kapt-i = a prinde, a urmări cu scopul de a prinde, a captura
kar-a = drag, inestimabil
karakter-o = caracter
karb-o = cărbune
karcer-o = închisore, carceră
kares-i = a mângâia
karn-o = carne
karot-o = morcov
kart-o = card; poștkarto = postcard; vizitkarto = carte de vizită
karton-o = carton
karusel-o = călușei (de la circ)
kas-o = pușculiță (de bani), trezorerie; --isto = casierie, tezaur.
kaskad-o = cascadă
kastel-o = castel
kaș-i = a ascunde, a piti
kaștan-o = castană
kat-o = pisică
katen-o = catenă, lanț
kaüz-o = cauză
kav-o = cavitate, gaură, scobitură
kaz-o = caz (gramatical)
ke = (conjuncție) că
kel-o = pivniță, subsol, beci
kelk-a = ceva, câteva; --aj = mai multe de unu sau două
kelner-o = chelner (în hotel sau restaurant)
kest-o = cufăr, scrin, comodă; tirkesto = sertar, desenator
kia = ce fel de; kiamanier-e = cum
kial = (adverb) de ce
kiam = (adverb) când
kie = (adverb) unde
kiel = (adverb)cum, în ce fel, ca
kies = (pronume posesiv) a/al cărui

kilogram-o = kilogram
kilolitr-o = kilolitr
kilometr-o = kilometru
kio = (pronume) ce
kiom = (adverb) cât de mult
kis-i = a săruta
kiu = (pronume) cine
klak-i = (tranzitiv) a aplauda
klar-a = clar, distinct
klav-o = cheie (la pian etc.)
klas-o = clasă
kler-a = iluminat, bine informat
klimat-o = climat
klin-i = (tranzitiv) a înclina, a arcui
kling-o = lamă (de cuțit etc.)
klopod-i = a prelua o muncă din inițiativă, a face pași înainte, a munci pentru succes
klub-o = club (organizație)
knab-o = băiat
kobold-o = spirit, drăcușor, spiriduș
kofr-o = trunchi, cufăr cu capac
kok-o = cocoș
koket-a = cochet
koks-o = șold
kol-o = gât
kolbas-o = cârnat
kolegi-o = colegiu
kolekt-i = (tranzitiv) a colecta, a aduna
koler-i = a fi supărat, a-și pierde cumpătul
kolomb-o = porumbel
kolon-o = columnă, stâlp
kolonel-o = colonel
kolor-o = culoare
kolport-i = a vinde cu amănuntul
komand-i = a comanda (militar și naval)
komb-i = a pieptăna
komedi-o = comedie
komenc-i = (tranzitiv) a începe, a porni
komerc-i = a face comerț, a negocia
komfort-o = confort (eliberare de durere, dorință etc.)
komisi-i = a încredința, a da o sarcină cuiva
komitat-o = comitat
komiz-o = funcționar, asistent
kompani-o = companie (organizație comercială)
kompar-i = (tranzitiv) a compara
kompat-i = a-i fi milă, a avea compasiune pentru
komplet-o = costum (de haine)
komplez-o = bunătate, curtoazie, dispoziție de a obliga
komplik-i = a complica
kompost-i = a compune, set (tip); --isto = compozitor
kompot-o = compot, gem
kompren-i = a înțelege
komun-a = comun, mutual
komunik-i = a comunica

kon-i = a se obișnui cu, a ști; --atiği kun = a deveni conștient de
koncern-i = a se preocupa de
koncert-o = concert (muzical).
kondamn-i = a condamna
kondiç-o = termeni specificați, stipulare, condiție
konduk-i = a conduce, a fi în fruntea
konduktor-o = conductor, șofer (of mașină, tren, tramvai etc.).
konduť-i = a se comporta
konfes-i = a admite, a se confesa, a se spovedi
konfid-i = a avea încredere, a avea speranță
konfit-i = a păstra, a pune murături, a face saramură
konform-i = a fi în conformitate cu
konfuz-i = a confunda
kongres-o = congres (adunare)
konk-o = scoică (la moluște)
konkur-i = a rivaliza, a concura
konkurenc-o = competiție (în afaceri)
konkurs-o = concurs, competiție oficială (cu premii)
konsci-i = a fi conștient de
konscienc-o = conștiință
konsent-i = a consimți, a fi de acord cu
konserv-i = a ține, a păstra, a salva, a economisi
konservativ-a = conservativ
konsil-i = a sfătui, a consilia
konsist-i = a se compune din
konsol-i = a consola
konsonant-o = consonant
konspir-i = a conspira, a complota
konstant-a = constant
konstat-i = a verifica, a scoate adevărul la iveală, a certifica
konstituci-o = constituție
konstru-i = a clădi
konsul-o = consul
konsult-i = a căuta un sfat, a consulta (a căuta)
kont-o = cont (contabilitate, comercial)
kontent-a = satisfăcut, mulțumit
kontinent-o = continent (geografic)
kontrakt-i = a contacta, a fi de acord
kontralt-o = contralto
kontraű = (prepoziție) împotriva, opus, opus cuiva
kontrol-i = a controla, a inspecta, a examina și verifica
kontur-o = contur, margine exterioară
kontuz-i = a învineți
konven-i = a-i conveni, a se potrivi cu
konvink-i = a convinge
kopi-i = a copia
kor-o = inimă (organ)
korb-o = coș.
korekt-i = a corecta
korespond-i = a schimba scrisori, a corespunda
koridor-o = coridor, pasaj
kork-o = plută (scoarță)
korn-o = corn

korp-o = corp; --a = corporal
korpuz-o = corpuri (militar)
kort-o = curte
kortego = curte (regală)
korv-o = corb
kost-i = a costa
kostum-o = costum
kot-o = mâl
kotiz-i = a plăti datorii, a plăti partea cuiva
kotlet-o = cotlet
koton-o = bumbac
kov-i = a cloci (la păsări)
kovert-o = plic
kovr-i = a acoperi
krab-o = crab
krad-o = strident, aspru, grătar, zăbrele
krajon-o = creion
krak-i = a trosni, a pârâi
kran-o = canea, robinet
kravat-o = crevete
kre-i = a crea
kred-i = a crede
krem-o = cremă
krepusk-o = crepuscul
kresk-i = a crește
krestomati-o = colecție de pasaje selectate
kret-o = cretă
krev-i = (intransitiv) a pocni (dintr-o dată și cu zgomot)
kri-i = a țipa
kribr-i = a cerne (cu o sită)
krim-o = crimă
kring-o = biscuite rotund
kripl-a = olog
Krist-o = Cristos
kritik-i = a critica
kroč-i = croșeta, a pescui
krom = (prepoziție) pe lângă, lângă, dar, cu excepția
kron-o = coroană
kruc-o = cruce; --umi = a crucifica
kruč-o = oală, târnăcop, ulcior; tekručo = ibric de ceai
kruel-a = crud, nemilos
krur-o = picior
krust-o = coajă, crustă
krut-a = abrupt, râpos, înclinat
kubut-o = cot, cotitură
kudr-i = a coase
kugl-o = bulină, glonț
kuir-i = a găti
kuk-o = prăjitură; --ažo = produse din patiserie
kukum-o = castravete
kukurb-o = pepene, dovleac
kuler-o = lingură
kulp-a = vinovat

kultur-i = a cultiva; terkulturi = a lucra pământul
kun = (prepoziție) cu
kuniki-o = iepure
kupon-o = cupon
kupr-o = aramă (metal)
kur-i = a fugi
kurac-i = a se trata contra bolii; --ato = pacient; --isto = medic
kuraĝ-o = curaj
kurb-o = curbă
kurioz-a = curios, ciudat
kurs-o = curs (lecții)
kurten-o = cortină, perdea
kusen-o = pernă.
kuŝ-i = a se întinde, a se înclina
kutim-o = obicei, nărav, deprindere
kuv-o = cadă, bazin mare
kuz-o = nepot
kvadrat-o = pătrat (echilateral)
kvalit-o = calitate, textură
kvankam = (conjuncție) deși, în timp ce (concesiv)
kvant-o = cantitate, măsură, grămadă
kvar = (adjectiv) patru
kvartal-o = cvartal, diviziune (dintr-un oraș)
kvazaŭ = (conjuncție) ca și cum
kverk-o = stejar
kviet-a = calm, liniștit
kvin = (adjectiv) cinci
kvitanc-o = chitanță (de plată)

L.

la = (articol)
labor-i = a lucra, a munci
lac-a = obosit, îngrijorat
laĉ-o = baretă (la pantofi)
lad-o = tablă galvanizată
lag-o = lac (apă)
lakt-o = lapte
laktuk-o = salată
lam-a = șchiop, falit
lamp-o = lampă, veioză
lan-o = lână
lanc-o = lance, suliță
land-o = pământ, comitat
lang-o = limbă (organ)
lantern-o = lanternă
lanug-o = puf, fulg, pană
lard-o = costiță
larĝ-a = larg, măreț
larm-o = lacrimă
las-i = (tranzitiv) a pleca, a părăsi, a lăsa
last-a = ultimul (dintr-o serie)
latin-a = latin

laŭ = (prepoziție) în conformitate cu, de-a lungul, de
laŭb-o = osie, arbore, fus
laŭd-i = a prețui, a lăuda
laŭt-a = tare (ca sunet)
lav-i = a spăla
lecion-o = lecție
led-o = piele (de animal)
leg-i = a citi
legom-o = legumă
leĝ-o = lege
lek-i = a linge
leon-o = leu
lepor-o = iepure
lern-i = a învăța
lert-a = deștept, priceput
leter-o = scrisoare (epistolă)
lev-i = a ridica, a se ridica, a se eleva
li = (pronume) el, al lui
liber-a = liber
libr-o = carte
lig-i = a lega, a strânge (legătura); --ilo = legătură; cel care strânge cravata; --aĵo = nod; --o = ligă, alianță.
lign-o = lemn
lim-o = limită, soroc, margine
limonad-o = limonadă
lingv-o = limbă (gramatical)
lini-o = linie; --ilo = riglă
lip-o = buză; --haroj = mustață
lit-o = pat (de dormit)
liter-o = literă (din alfabet); laŭlitera = literar
literatur-o = literatură
litr-o = litru
liver-i = a livra, a aproviziona, a furniza
log-i = a atrage, a ademeni, a ispiti
loĝ-i = a locui, a trăi (într-un loc), a avea reședința
lok-o = loc; --a= local
lokomotiv-o = locomotivă
long-a = lung
lonicer-o = caprifoi
lorn-o = telescop, binoclu; --eto = binoclu pentru operă
lu-i = a închiria (cu chirie)
lud-i = a juca, a se juca
luks-o = lux
lul-i = a avea un moment de liniște; --ilo = leagăn
lum-i = a străluci
lun-o = lună
lunatik-o = lunatic
lund-o = luni
lup-o = lup

M.

maĉ-i = a mesteca, a amesteca

magazen-o = depozit, magazie
magi-o = magic
magistr-o = magistru (A.M.)
maiz-o = porumb, porumb indian
maj-o = mai
majest-a = maiestuos, măreț
majones-a = maioneză
majstr-o = maistru, meșter (al profesiei sale)
makaroni-o = macaroană
maksimum-o = maximum
makul-o = spot, pată
makzel-o = maxilar; --osto = mandibulă
mal- = prefix care formează opusul (antonimul)
maleol-o = gleznă
malgraŭ = (prepoziție) în ciuda, cu toate că, totuși
malic-a = malițios
man-o = mână
mandat-o = mandat (de bani), ordin de plată
manĝ-i = a mânca
manier-o = manieră, fel, modalitate
manik-o = mânecă
mank-i = (intransitiv) a-și dori, a-i lipsi
mantel-o = mantie, pardesiu
manuskript-o = manuscris
mar-o = mare (apă)
marĉ-o = mlaștină, baltă
mard-o = marți
Mari-o = Maria
mark-o = marcaj
marmelad-o = marmeladă
marmor-o = marmură (piatră)
marŝ-i = a merge
mart-o = martie
martel-o = ciocan
mastr-o = stăpân (al unei case)
maŝin-o = mașină
maten-o = dimineață
material-o = material
matur-a = matur
mebl-o = mobilă
medicin-o = medicină (știința)
meĥanik-o = mecanică
mejl-o = milă
meleagr-o = curcan
melk-i = a mulge
melodi-o = melodie
melon-o = pepene galben
mem = (pronume) însuși, înșiși, însele
membr-o = membru, picior
memor-i = a reaminti, a ține minte, a rememora, a-și aduce aminte
mend-i = a ordona (într-un magazin)
mensog-i = a minți, a spune minciuni
menton-o = bărbie

menu-o = meniu
merit-i = a merita
merkred-o = miercuri
merl-o = mierlă (pasăre)
met-i = a pune, a plasa
metal-o = metal
meti-o = meserie, meșteșug, artizanat
metod-o = metodă, fel
metr-o = metru (unitate de măsură)
mez-o = mijloc
mezur-i = a măsură
mi = (pronume) eu, mine
miel-o = miere
mien-o = aparență, mină, înfățișare
miks-i = (tranzitiv) a amesteca
mil = (adjectiv) sută
mild-a = blând, duios, blajin
milimetr-o = milimetru
milion-o = milion
milit-i = a lupta, a milita
min-o = mină (de cărbune, de argint etc.)
minac-i = a amenința
mineral-o = mineral
minimum-o = minimum.
ministr-o = ministru (politic)
minut-o = minut
miop-a = miop, cu vedere slabă
mir-i = a se mira, a uimi
mister-o = mister
mizer-o = mizerie
mod-o = modă
model-o = model
moder-a = moderat
modest-a = modest
mok-i = a-și bate joc, a bațjocori
mol-a = moale
moment-o = moment; --a = momentan, instantaneu
mon-o = ban, monedă
monaș-o = preot
monarș-i-o = monarh
monat-o = lună
mond-o = lume
mont-o = munte
montr-i = (tranzitiv) a arăta
mor-o = comportare, conduită (legat de bine și rău); --oj = moralizator
moral-a = moral; --eco = moralitate
mord-i = a mușca, a înțepa
morgaŭ = (adverb) mâine
mort-i = a muri; --igi = a omorî
moșt-o = titlu de respect
mov-i = (tranzitiv) a mișca, a se mișca, a pune în mișcare
muel-o = moară (de măcinat)
muș-i = a muși, a rage

mult-a = mult
mur-o = perete
murmur-i = a murmura
mus-o = șoarece
mustard-o = muștar
muș-o = muscă
mut-a = mut, tăcut
muze-o = muzeu
muzik-o = muzică

N.

naci-o = națiune
naĝ-i = a înota
naiv-a = naiv, ingenuu, nepriceput
najbar-o = vecin
najl-o = gheară (din metal)
nap-o = nap (turcesc), gulie
nask-i = a produce, a naște, a da naștere
natur-o = natură
naŭ = (adjectiv) nouă
naz-o = nas
ne = (adverb) nu, nici
nebul-o = ceață, negură, abur
neces-a = necesar
negativ-o = negativ (la fotografii)
neĝ-o = zăpadă
nek = (conjuncție negativă) nici... nici
nenia = nici un fel de...
nenial = (adverb) pentru nici un motiv
neniam = (adverb) niciodată
nenie = (adverb) niciunde
neniel = (adverb) în nici un fel
nenies = (pronume posesiv) al nici unuia, al nici uneia
nenio = (pronume) nimic
neniom = (adverb) nici unul, nici una, nici unii, nici măcar
neniu = (pronume) nimeni, nici
nep-o = nepot
nepr-e = inevitabil, cert, fără îndoială
nerv-o = nerv
nest-o = cuib
neŭtral-a = neutru, ne-partizan
nev-o = nepot
ni = (pronume) noi, nostru
nigr-a = negru
nivel-o = nivel
-nj- = sufix care formează diminutive afective
nobel-o = nobil
nobl-a = nobil (referitor la caracter)
nokt-o = noapte
nom-o = nume; --i = a numi, a menționa
nomb-ro = număr (cantitate)
nord-o = nord

norveg-o = norvegian
nostalgi-o = nostalgie, dor de casă
not-o = notă
nov-a = nou, recent, novator; denove = din nou, iarăși, iar
novembr-o = noiembrie
nu = (interjecție) ei bine!
nuanc-o = nuanță, umbră, culoare
nub-o = nor
nud-a = gol, nud, dezbrăcat
nuks-o = nucă
nul-o = zero, nimic
numer-o = număr, numeral (No.)
nun = (adverb) acum
nur = (adverb) numai, pur și simplu
nutr-i = a hrăni, a alăpta

O.

obe-i = a se supune, a asculta (ordinul cuiva)
objekt-o = obiect, lucru
objektiv-o = obiectiv, lentilă (la aparat foto, binoclu etc.)
-obl- = sufix care formează multiplul
oblikv-a = oblic, înclinat
observ-i = a observa, a lua notă de ceva
obstin-a = încăpățânat, refractar
ocean-o = ocean
odor-i = a mirosi (frumos sau urât)
ofend-i = a ofensa
ofer-i = a sacrifica, a oferi
ofic-o = birou, angajament; --isto = funcționar (de firmă sau organizație); --ejo = birou (locul)
oficial-a = oficial
oficir-o = ofițer (militar sau naval)
oft-a = frecvent
ok = (adjectiv) opt
okaz-i = a se petrece, a apărea, a avea loc
okcident-o = vest, occident
oktoabr-o = octombrie
okul-o = ochi
okup-i = a ocupa
ol = (conjunție) apoi
ole-o = ulei, petrol
oliv-o = măslină
ombr-o = umbră, tenebră, întunecime
ombrel-o = umbrelă
-on- = sufix care formează fracții
ond-o = val
oni = (pronume) cineva (impersonal), ei
onkl-o = unchi
-op- = sufix care formează numerale colective
oper-o = operă
opini-i = a gândi, a avea o opinie
oportun-a = oportun, la îndemână, convenabil
or-o = aur

oranĝ-o = portocală (fruct)
ord-o = ordin (aranjament)
ordinar-a = ordinar; eksterordinara = extraordinar
ordon-i = a ordona, a licita, a comanda
orel-o = ureche (organ)
orf-o = orfan
organ-o = organ (fizic)
organiz-i = a organiza
orgen-o = orgă (instrument muzical)
orient-o = est, orient
original-o = original
orkestr-o = orchestră
ornam-i = a ornamenta, a decora
ort-a = în unghi drept
osced-i = a căsca gura, a căsca (de somn), a fi ahtiat
ost-o = os
ostr-o = scoică
ostracism-o = ostracism
ov-o = ou

P.

pac-o = pace
pacienc-o = răbdare
padel-i = a vâsli, a lopăta, a paleta
paf-i = a împuşca (cu o armă)
pag-i = a plăti
paĝ-o = pagină (de carte)
pajl-o = pai, celuloză
pak-i = a împacheta
pal-a = par, țăruș, țeapă
palac-o = palat
palis-o = arac, țăruș, par; --aro = palisadă
palp-i = a simți, a palpa (cu degetele etc.); --ado = a simți (senzorial)
palpebr-o = pleoapă
pan-o = pâine
pantalon-o = pantalon
pantofl-o = papuc
paper-o = hârtie (material)
papili-o = fluture
par-o = pereche
paradiz-o = paradis
paragraf-o = paragraf
paralel-a = paralel
pardon-i = a ierta, a absolvi de ceva
parenc-o = rudă (persoană)
parfum-o = parfum
park-o = parc
parker-e = oral, pe dinafară, din memorie
parol-i = a vorbi
part-o = parte, acțiune, cotă parte
particip-o = participiu
pas-i = (intransitiv) a păși, a defila, a trece mai departe

pasașer-o = pasager
paser-o = vrabie
pasi-o = pasiune
pasiv-a = pasiv
Pask-o = Paște
pasteș-o = plăcintă mică
pastinak-o = păstârnac
pastr-o = pastor, om al bisericii, preot
paș-i = a păși
pașt-i = (tranzitiv) a paște, a pășuna; --isto = păstor
pat-o = tigaie, tigaie de prăjit
patr-o = tată
paŭz-o = pauză
pavim-o = pavaj
pec-o = bucată, îmbucătură, fragment
pejzaș-o = peisaj
pek-i = a păcătui
pekl-i = a pune la saramură (carne etc.)
pel-i = a urmări, a vâna
pelt-o = haină de blană
pen-i = a urmări, a încerca, a avea o țintă
pend-i = (intransitiv) a spânzura
penetr-i = a penetra
penik-o = pensulă, perie de păr
pens-i = a gândi
pent-i = a regreta
pentr-i = a picta
pep-i = a ciripi
per = (prepoziție) cu ajutorul..., cu sprijinul...
perd-i = a pierde
pere-i = a pieri
perfekt-a = perfect
perfid-i = a trăda; --a = trădător, perfid
period-a = periodic
perl-o = perlă
permes-i = a permite, a lăsa, a facilita
peron-o = platformă (cale ferată)
persekut-i = a persecuta
persik-o = piersică
persist-i = a persista, a continua
person-o = persoană
peruk-o = perucă
pes-i = (tranzitiv) a cântări; --ilo = cântar, balanță
pet-i = a solicita, a cere
petol-i = a fi răutăcios, a fi obraznic, a fi poznaș, a fi potlogar
petrol-o = petrol, kerosen
petrosel-o = pătrunjel
pez-i = (intransitiv) a cântări, a fi greoi
pi-a = pios, cucernic
pice-o = molid (copac)
pied-o = picior; --iranto = pieton
pedestal-o = pedestal
pik-i = a înțepa, a ustura

pilgrim-i = a merge în pelerinaj
 pilk-o = minge (a se juca cu)
 pin-o = pin (copac)
 pinakotek-o = galerie de pictură
 pinĉ-i = a ciupi
 pingl-o = ac cu gămălie
 pint-o = punct, culme, apogeu, vârf
 pionir-o = pionier
 pip-o = pipă (pentru fumat)
 pipr-o = piper
 pir-o = pară
 pist-i = a zdrobi, a pisa; --aĵo = piure
 pitoresk-a = pitoresc
 piz-o = mazăre
 plac-o = piață publică, loc (deschis, stradă scurtă sau spațiu larg)
 plaĉ-i = a plăcea, a se face plăcut
 plad-o = platou, tavă
 plafon-o = plafon, tavan
 plan-o = plan, schemă
 pland-o = talpă (a piciorului)
 planed-o = planetă
 plank-o = podea
 plant-i = a planta
 plat-a = plat, plan
 plaŭd-i = (tranzitiv) a împrășca, a stropi (un lichid)
 plej = (adverb) cel mai mult, cei mai mulți; malplej = cel mai puțin, cei mai puțini
 plekt-i = a țese, a urzi
 plen-a = întreg; plenum-i = a umple
 plend-i = a se plânge
 plet-o = tavă, albie
 plezur-o = plăcere
 pli = (adverb) mai mult; malpli = mai puțin
 plor-i = a plânge, a se smiorcăi
 plu = (adverb) mai îndepărtat, următor, mai mult
 plug-i = a ara
 plum-o = stilou, toc cu peniță
 plumb-o = plumb (metal); --isto = lăcătuș instalator
 pluv-o = ploaie
 pneŭmatik-o = cauciuc pneumatic
 po = (prepoziție) la rata de
 poem-o = poem
 poet-o = poet
 poezi-o = poezie
 pokal-o = cupă cu picior, pahar
 pol-o = pol
 polic-o = poliție
 politik-o = politică
 polm-o = palmă (referitor la mână)
 polur-i = a lustrui, a da un lustru
 polus-o = pol (geografic).
 polv-o = praf, pulbere
 pom-o = măr
 pomp-o = pompă, strălucire, măreție

pont-o = pod
popol-o = popor, populație
popular-a = popular
por = (prepoziție) pentru
porcelan-o = porțelan
porci-o = porțiune, acțiune
pord-o = poartă
pork-o = porc
port-i = a căra, a purta
portret-o = portret
posed-i = a poseda, a fi proprietar
post = (prepoziție) după, în spatele
postul-i = a cere, a solicita
poș-o = buzunar
poșt-o = poștă (pentru scrisori); --kesto = căsuță poștală; --marko = marcă poștală; --andato = mandat poștal
pot-o = vas, oală
potenc-a = puternic, îndurător
pov-i = a putea, a fi capabil
pra- = prefix care indică distanța pe cale de descendenți
praktik-o = practică
prav-a = dreapta, la dreapta
precip-a = șef, director
preciz-a = precis, exact
predik-i = a predica
prefer-i = a prefera
prefiks-o = prefix
preĝ-i = a se ruga; --ejo = biserică
prem-i = a presa, a recruta
premi-o = premiu
pren-i = a lua
prepar-i = a pregăti
pres-i = a imprima
preskaŭ = (adverb) aproape
pret-a = gata
pretekst-i = a pretexta că, a pretinde, a simula
pretend-i = a pretinde ceva, a solicita ceva
preter = (prepoziție) dincolo de, peste, pe lângă
prez-o = preț
prezent-i = a prezenta, a oferi
prezid-i = a prezida; --anto = președinte de comisie, președinte
pri = (prepoziție) în legătură cu, despre, de
princ-o = prinț
princip-o = principiu
printemp-o = primăvară (anotimp)
pro = (prepoziție) în baza, datorită, pentru
problem-o = problemă
procent-o = procent, cotă
proces-o = proces la tribunal
produkt-i = a produce
profesi-o = profesie, ocupație
profesor-o = profesor
profil-o = profil

profit-o = profit; --i = a scoate profit din ceva
profund-a = adânc, profund
progres-i = a progresa
projekt-o = proiect
proklam-i = a proclama
prokrast-i = a întârzia, a amâna, a târăgăna
proksim-a = aproape, aproximativ
promen-i = a se plimba, a merge la promenadă
promes-i = a promite
propon-i = a propune, a oferi
proporci-o = proporție
propr-a = propriu (personal); malpropra = al altuia; --igi al si = a corespunde
prosper-i = a avea succes, a prospera
protekt-i = a proteja
protest-i = a protesta
protokol-o = protocol, proces verbal (la o ședință)
prov-i = a încerca, a testa
proviz-i = a pune la dispoziție
proz-o = proză; --așo = roman
prudent-a = rezonabil, sensibil, rațional
prujn-o = cărunț
prun-o = prună
prunt-o = împrumut; --i, --e doni = a da cu împrumut; --e preni = a lua cu împrumut
pruv-i = a demonstra, a da dovadă de
psalm-o = psalm
publik-o = public; --igi = a publica
puding-o = budincă
puđr-i = a pudra
pugn-o = pumn
pulm-o = plămân
pulv-o = praf de pușcă
pump-i = a pompa
pun-i = a pedepsi
punt-o = șiret, punct
pup-o = păpușă
pupitr-o = pupitru, bancă
pur-a = curat, pur
purpur-a = purpuriu
puș-i = a împinge; repuși = a avea repulsie
put-o = puț, fântână (de apă)

R.

rabarb-o = rabarbăr
rab-i = a jefui, a fura; --isto = hoț
rabat-i = a face rabat, a face o reducere, a face un discount
rad-o = roată
radi-o = rază (de lumină), spiță (la roată), radius
radik-o = rădăcină
rafan-o = ridiche
rafin-i = a rafina; --ejo = rafinărie
rajd-i = a călări (cal etc.)
rajt-o = drept (a face ceva drept)

rakont-i = a relata, a nara, a povesti
ramp-i = a se târî
ran-o = broască
rand-o = muchie, bordură, margine
rang-o = rang, grad, demnitate
rapid-a = rapid, repede; --o = viteză; --emo = accelerare, accelerație
raport-i = a raporta, a da un raport
ras-o = rasă (trib, națiune)
rasp-i = a răzui, a scobi; --ilo = răzătoare
rat-o = șobolan
raŭk-a = răgușit
rav-i = a încânta
raz-i = a rade, a bărbieri, a se rade
re- = prefix care indică repetiție sau revenire
real-a = real
reciprok-a = reciproc, mutual
redakci-o = redacție (de ziar, de știri)
redakt-i = a edita
redaktor-o = editor
redingot-o = redingotă
refut-i = a respinge
reg-i = a conduce, a governa
regal-i = (tranzitiv) a ospăta, a face banchet, a oferi mâncare
region-o = regiune
registr-i = (tranzitiv) a înregistra, a înrola
regn-o = stat, organ de guvernare; --ano = cetățean, subiect
regul-o = regulă, reglementare
reĝ-o = rege
reklam-i = a face reclamă
rekomend-i = a recomanda, a înregistra (ceva), a trimite o scrisoare recomandată
rekompenc-i = a recompensa, a da un premiu
rekt-a = direct, fără deviație
rel-o = ramă, balustradă
religi-o = religie
rem-i = a înșirui
rembur-i = a capitona, a tapisa
renkont-i = (tranzitiv) a întâlni
renvers-i = (tranzitiv) a supăra
reprezent-i = a reprezenta
respekt-i = a respecta
respond-i = a răspunde
respublik-o = republică
rest-i = a rămâne, a sta
restoraci-o = restaurant
resum-i = a face un sumar, a restrânge
ret-o = rețea, plasă
rev-i = a visa
revu-o = revistă, jurnal
rezon-i = a raționa
rezult-i = a rezulta
ricev-i = a primi
riĉ-a = bogat
rid-i = a râde

rifuz-i = a refuza
rigard-i = a privi
rigl-i = a strânge
rikolt-i a cultiva, a strânge recolta
rilat-i = a avea relații
rimark-i = a remarca, a-și da seama
rimed-o = mijloace; vivrimedoj = mijloace de trai
rimen-o = curea
ring-o = inel
rip-o = coastă
ripar-i = a repara, a reface
ripet-i = a repeta
ripoz-i = a se odihni
riproč-i = a reproșa
river-o = râu
riz-o = orez
rob-o = rochie, robă
Robert-o = Robert
romp-i = (tranzitiv) a rupe, a întrerupe
rond-o = cerc, inel, corp rotund
ros-o = rouă
rost-i = a frige, a face grătar
roz-o = trandafir, roză (floare)
ruband-o = fundă, panglică
rubus-o = mură
ruĝ-a = roșu
ruin-o = ruină
rul-i = (tranzitiv) a se rostogoli (minge etc.)
rus-o = rus
rust-i = a coroda, a rugini
rutin-o = rutină
ruz-a = șiret, viclean

S.

sabat-o = sâmbătă
sabl-o = nisip
sag-o = săgeată
saĝ-a = deștept
sak-o = sac, geantă
sal-o = sare
salajr-o = salariu, leafă
salat-o = salată
salon-o = salon
salt-i = a sări, a sălta
salut-i = a saluta
sam-a = același
san-a = sănătos
sang-o = sânge
sankt-a = sacru, sfânt
sap-o = săpun
sarden-o = sardea
sat-a = sătul; malsata = înfometat

saŭc-o = sos
sav-i = a salva
sci-i = a ști
scienc-o = știință
se = (conjuncție) dacă
sed = (conjuncție) însă
seg-i = a tăia cu fierăstrăul
seĝ-o = scaun
sek-a = uscat
sekret-o = secret
sekretari-o = secretar
sekund-o = al doilea (în timp)
sekv-i = a urma
sel-o = șa
sem-o = sămânță; --i = a semăna
semajn-o = săptămână
sen = (prepoziție) fără
senat-o = senat; --ano = senator
senc-o = sens, înțeles
send-i = a transmite
sent-i = a simți, a presimți
sep = (adjectiv) șapte
septembr-o = septembrie
serĉ-i = a căuta, a vâna, a urmări
serur-o = lacăt, yală
serv-i = a servi
servic-o = serviciu (de masă)
ses = (adjectiv) șase
sever-a = sever
sezon-o = sezon
si = (pronume reflexiv) el însuși, ea însăși
sibl-i = a fluiera, a vâjâi (despre vânt)
sid-i = a șede
sigel-i = a sigila, a pune ștampila
sign-o = semn, urmă, marcaj
signif-i = a semnifica, a însemna
silab-o = silabă
silent-i = a face liniște
silk-o = mătase
simi-o = maimuță
simil-a = ca și, similar
simpl-a = simplu
sinjor-o = gentleman, domn
Sirakuz-o = Siracuza
sitel-o = găleată, căldare
skatol-o = cutiuță
skiz-i = a schița
sklav-o = sclav
skot-o = scoțian
skrap-i = a freca
skrib-i = a scrie
sku-i = (tranzitiv) a zgudui
skulpt-i = a sculpta, a ciopli

societ-o = societate
 soif-i = a fi însetat, a-i fi sete
 sojl-o = prag
 Sokrat-o = Socrate
 sol-a = singur, unic, numai
 soldat-o = soldat
 solen-a = oficial, solemn
 somer-o = vară
 son-i = (intransitiv) a suna
 sonĝ-i = a visa
 sonor-i = (intransitiv) a suna; --ilo = sonerie
 sopir-i = a ofta, a respira adânc
 sorb-i = a absorbi; --papero = sugativă
 sorĉ-o = vrăjitorie; ensorĉi = a face vrăji; --isto = vrăjitor
 sort-o = destin, soartă noroc
 sovaĝ-a = sălbatic
 spac-o = spațiu (cosmic)
 spec-o = fel, soi, specie
 special-a = special
 specimen-o = specimen, mostră
 spegul-o = oglindă
 spert-a = expert
 spes-o = peso (monedă)
 spez-o = clearing (financiar); elspezi = a cheltui; enspezi = a primi fonduri
 spinac-o = spanac
 spir-i = a respira; elspiri = a expira
 spite = (prepoziție) în ciuda...
 sprit-a = spiritual, plin de duh
 staci-o = gară, aerogară, stație (legat de transport)
 stamp-i = a ștampila
 standard-o = standard, steag
 stan-o = cositor (metal)
 stang-o = stâlp
 star-i = a se opri, a face o haltă
 stat-o = stare (de a fi), condiție
 stel-o = stea
 stenografi-o = stenografie
 stil-o = stil
 stimul-i = a stimula
 stomak-o = stomac
 strang-a = ciudat, străin, straniu
 strat-o = stradă
 streĉ-i = (transitiv) a strânge (a micșora)
 strek-i = a trage o linie; substreki = a sublinia; surstreki, trastreki = a tăia ceva cu o linie
 stri-o = bandă, dungă
 strik-o = grevă (referitor la muncă)
 stud-i = a studia
 student-o = student (colegiu etc.)
 stuf-i = (transitiv) a fierbe înăbușit
 stump-o = butuc (de copac etc.)
 sub = (prepoziție) sub, dedesubt
 subit-a = abrupt, dintr-o dată
 substanc-o = substanță

sud-o = sud
sufer-i = a suferi, a îndura
sufiĉ-i = a fi suficient; --ega = a exista din abundență
sufiks-o = sufix
sufok-i = (tranzitiv) a sufoca, a se sufoca
sugesti-i = a sugera
suk-o = suc (la plante etc.); --a = succulent
sukces-i = a avea succes, a reuși
suker-o = zahăr
sulfur-o = sulf
sulk-o = brazdă, rid
sum-o = sumă, cantitate
sun-o = soare
sup-o = supă
super = (prepoziție) peste, pe; --a = superior
superstiĉ-o = superstiție
supoz-i = a presupune
supr-e = (adverb) peste; --a = deasupra, pe; --aĵo = suprafață
sur = (prepoziție) pe, peste
surd-a = surd
surpriz-i = a surprinde
surtut-o = pardesiu
suspekt-i = a suspecta
sved-o = suedez
sven-i = a leșina
sving-i = (tranzitiv) a se balansa, a se legăna
svis-o = elvețian

Ŝ.

ŝaf-o = oaie; --aĵo = berbec; --ido = miel; --idaĵo = carne de miel; --viro = berbec
ŝajn-i = a se părea
ŝal-o = șal
ŝanc-o = noroc, șansă; bonŝance = norocos
ŝancel-i = (tranzitoriu) a oscila, a face să tremure
ŝanĝ-i = (tranzitiv) a schimba, a altera
ŝarĝ-i = a încărca
ŝat-i = a plăcea, a prețui
ŝaum-o = spumă
ŝel-o = cochilie
ŝelk-o = suporter
ŝerc-i = a glumi
ŝi = (pronume) ea, ei
ŝild-o = scut
ŝink-o = șuncă
ŝip-o = navă
ŝir-i = a plânge
ŝirm-i = a adăposti; --ilo = ecran
ŝlim-o = noroi, mocirlă
ŝlos-i = a bloca; --ilo = cheie
ŝmir-i = a mâzgăli
ŝnur-o = sfoară
ŝose-o = șosea

šov-i = a împinge
șovel-i = a excava
șpar-i = a economisi
șpin-i = a roti, a învârti
șpruc-i = a se revărsa (la lichide)
șrank-o = dulap
șraüb-o = șurubelniță
ștal-o = oțel
ștat-o = stat (politic)
ștel-i = a fura
știp-o = trunchi de lemn
ștof-o = stofă
șton-o = piatră
ștop-i = a opri; --ilo = opritor
ștrump-o = ciorap
ștup-o = pas; --aro = casa scării
șu-o = pantof; superșuo = galoș
șuld-i = a fi dator
șultr-o = umăr
șut-o = cascadă; --i = a turna (într-un recipient)
șvel-i = a înghiți
șvit-i = a transpira

T.

tabak-o = tabac
tabel-o = tabel, index, tabulator
tabl-o = masă (piesă de mobilier)
tabul-o = platformă
tag-o = zi; --ižo = zori de zi; --mezo = amiază
tajlor-o = croitor
taks-i = a estima, a evalua
talent-o = talent
tali-o = talie
tambur-o = tobă, tamburină
tamen = (conjuncție) cu toate acestea, totuși
tantiem-o = procent din profit
tapiș-o = carpetă, covor
tarif-o = tarif
tas-o = cană; subtaso = farfurioară.
task-o = sarcină
taüg-i = a fi potrivit pentru
taval-o = strat
te-o = ceai
teatr-o = teatru; --ažo = piesă de teatru
ted-i = a se plictisi
teg-i = a acoperi
tegment-o = acoperiș
teks-i = a țese
telefon-i = a telefona
telegraf-i = a telegrafia
teler-o = farfurie; --meblo = bufet (de vase)
tem-o = temă, subiect

temp-o = timp
tempi-o = tâmplă
templ-o = templu (clădire)
ten-i = a ține
tend-o = cort
tenor-o = tenor (cântăreț)
tent-i = a tenta, a ispiti
teori-o = teorie
ter-o = pământ, sol; enterigi = a îngropa
teras-o = terasă
teritori-o = teritoriu
termin-o = termen, definiție (cuvânt)
tern-i = a strănuta
terpom-o = cartof
terur-o = teroare
tia = acel tip de, astfel
tial = (adverb) de aceea
tiam = (adverb) atunci, la acel moment
tibi-o = tibie; --karno = gamba piciorului
tie = (adverb) acolo
tiel = (adverb) așadar
tigr-o = tigru
tikl-i = a gădila
tili-o = tei
tim-i = a se teme, a-i fi frică de
timon-o = pol, limbă, sculă
tint-i = a zornăi
tio = (pronume) acela, aceea
tiom = (adverb) atât de mult
tir-i = a trage
tiran-o = tiran
titol-o = titlu
tiu = (pronume) acela; tiu çi = acesta
tost-o = toast (sentiment)
tol-o = pânză
toler-i = a tolera
tomat-o = tomată, roșie
tomb-o = mormânt
ton-o = tonă
tond-i = a tăia; --ilo = foarfece
tondr-i = a tuna
tord-i = a răsuci; --a = șerpuit, sinuos
tra = (prepoziție) prin
trab-o = traversă (din lemn)
traduk-i = a traduce
trafi-i = a obține (ceva dorit); maltrafi = a-i lipsi
trajt-o = trăsătură
trakt-i = a trata (un eseu); --ato = tratat
tram-o = tracțiune; --vojo = tramvai; --veturilo = trăsură
tranĉ-i = a tăia, a tranșa
trankvil-a = liniștit, calm
trans = (prepoziție) cealaltă parte a...
tre = (adverb) foarte, foarte mult

trem-i = a tremura
trem-p-i = a doza
tren-i = a trage; --ažo = trena rochiei
trezor-o = comoară, tezaur
tri = (adjectiv) trei
trik-i = a tricota
trink-i = a bea
tritik-o = grâu
triumf-o = triumf
tro = (adverb) prea, prea mult
tromp-i = a înșela
tron-o = tron
tropik-o = tropic
trot-i = a merge la trap
trotuar-o = alee, trotuar
trov-i = a găsi
tru-o = gaură, scobitură
trud-i = a forța, a impune; altrudema = stăruitor, insistent
trunk-o = corp (uman)
tualet-o = toaletă
tub-o = tube, pipe.
tuber-o = bulb, dop
tuj = (adverb) acum, imediat
tuk-o = bucată de pânză
tur-o = turn
turk-o = turc
turment-i = a turmenta
turn-i = (tranzitiv) a se întoarce, a întoarce
tus-i = a tusi
tuș-i = a atinge; kortuși = a mișca inima cuiva
tut-a = tot, întreg

U.

-uj- = sufix care indică un conținut
-ul- = sufix care indică persoana caracterizată de rădăcina cuvântului
ulm-o = ulm
-um- = sufix nedefinit
ung-o = unghie (referitor la deget); --ego = agrafă (pentru hârtii)
univers-o = univers
universitat-o = universitate
unu = (adjectiv) unu; unuižo = uniune
uragan-o = uragan
urb-o = oraș; čefurbo = capitală
urğ-i = a urgenta, a presa (ca timp)
urs-o = urs
Uson-o = Statele Unite ale Americii
util-a = folositor
uz-i = a folosi, a uza; trouzi = a abuza

V.

vad-i = a avansa cu greu
vafi-o = clătită

vag-i = a se întreba, a căuta; --isto = vagabond
vagon-o = vagon (la tren)
vak-i = a fi vacant
vaks-o = ceară
val-o = vale
valiz-o = valiză, geantă de voiaj
valor-i = a valora, a merita
vals-i = a valsa
van-a = în van, fără motiv
vang-o = obraz
vant-a = încrezut, îngâmfat
vapor-o = vapor, navă
varb-i = (tranzitiv) a recruta, a înrola
varm-a = cald
vast-a = vast, spațios, extensiv
vaz-o = vas, bazin
ve! = (interjecție) oh, vai!
veget-i = a vegeta, a crește plante
vegetar-a = vegetarian
vejn-o = venă
vek-i = (tranzitiv) a se scula din somn
vel-o = pânză
velk-i = a se veșteji, a se ofili
velur-o = velur, catifea
ven-i = a veni
vend-i = a vinde
vendred-o = vineri
venen-o = otravă
venĝ-i = a răzbuna, a se răzbuna
venk-i = a cuceri
vent-o = vânt
ver-o = adevăr
verand-o = verandă, cerdac, coridor
verd-a = verde
verk-i = a compune, a scrie (muzică sau literatură)
verm-o = vierme
vermiĉel-o = fidea
vers-o = vers
verŝ-i = a turna un lichid
vertikal-a = vertical
vesper-o = seară
vest-i = a se îmbrăca
veŝt-o = vestă
vet-i = a paria
veter-o = vreme
vetur-i = a conduce o bicicletă, o barcă (a pilota)
vi = (pronume) tu, voi
viand-o = carne
vibr-i = a vibra
vic-o = întoarcere, loc dintr-o serie; laŭvice = în schimb; siavice = la rândul ei, lui;
vicprezidanto = vice-președinte
vid-i = a vedea
vidv-o = văduv; --ino, văduvă

vigl-a = alertă
vilaĝ-o = sat
vin-o = vin
vinagr-o = oțet
vinber-o = strugure; sekvinbero = stafidă
vintr-o = iarnă
viol-o = violet
violon-o = vioară
vip-i = a biciui
vir-o = bărbat
virt-o = virtute
viŝ-i = a mătura
vitr-o = sticlă (material)
viv-i = a trăi
vizaĝ-o = față, înfățișare
vizit-i = a vizita
voĉ-o = voce; --doni = a vota
voj-o = drum, cale
vojaĝ-i = a călători
vok-i = a suna
vokal-o = vocală
vol-i = a dori
volont-e = doritor, aspirant
volum-o = volum (carte)
volumen-o = volum (referitor la corpul uman)
volv-i = a rula (ceva în jurul cuiva)
vort-o = cuvânt; --aro = dicționar
vost-o = coadă
vual-o = văl
vulgar-a = comun, vulgar
vulp-o = vulpe
vund-i = a răni

Z.

zenit-o = zenit
zigzag-o = zigzag
zingibr-o = ghimbir
zink-o = zinc
zon-o = cingătoare, cordon
zoologi-o = zoologie
zorg-i = a avea grijă de, a fi preocupat de
zum-i = a bâzâi, a zumzâi

<http://iris-milkywaygalaxy.blogspot.com/>

Mona Bernhardt-Lörinczi